

Центральноукраїнський національний технічний університет
Центр заочної та дистанційної освіти
Кафедра «Економіки, менеджменту та комерційної діяльності»

Допущена до захисту:

в.о. завідувача кафедри економіки,
менеджменту та комерційної
діяльності
к.е.н., доц

_____ Оксана СТОРОЖУК
„___” _____ 20__ р.

(протокол засідання кафедри ЕМ та КД
№__ від „___” _____ 20__ р.)

Кваліфікаційна робота
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
на тему:

«Менеджмент інформаційного забезпечення діяльності підприємства»

Виконала: здобувачка вищої освіти
4 курсу, групи МЕ-19ПЗ
спеціальності 073 «Менеджмент»
ОПП «Менеджмент»

_____ Аліна ІВАНЕЦЬ

Керівник: канд. екон. наук, ст. викл.

_____ Олексій СМІРНОВ

Рецензент: директор

ПП «Альфа-Землепроект»

Олексій БОЙЧЕНКО

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	7
1.1. Інформація та інформаційне забезпечення: сутність і роль у діяльності підприємств	7
1.2. Особливості менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємств	13
1.3. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень як чинник ефективності діяльності підприємств	25
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТАНУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»	31
2.1. Загальна характеристика діяльності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» та основних показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства	31
2.2. Оцінювання рівня інформаційного забезпечення діяльності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»	47
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	56
3.1. Напрями вдосконалення інформаційного забезпечення діяльності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»	56
3.2. Заходи щодо підвищення рівня інформаційної безпеки на підприємстві	62
3.3. Пропозиції щодо організації навчання персоналу навичкам роботи з інформаційною системою управління	69
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	81

ВСТУП

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що в умовах цифровізації економіки, стрімкого поширення сучасних інформаційно-комунікативних технологій зростає необхідність ефективного інформаційного забезпечення діяльності підприємств. Цифровізація усіх сфер життя суспільства містить у собі як низку безпрецедентних можливостей, пов'язаних із прискоренням процесів обміну і поширення актуальної інформації, автоматизацією управління інформацією та виконання інформаційно-аналітичних функцій, так і певних ризиків, що обумовлені необхідністю приділення значної уваги захисту інформації від несанкціонованого доступу, збереження комерційної таємниці суб'єктів господарювання, забезпечення безпеки програмних і технічних засобів обробки і зберігання інформації.

На сьогоднішній день існуючі системи інформаційного забезпечення на багатьох вітчизняних підприємствах є недостатньо ефективними. Причинами зазначеного факту виступають як дефіцит фінансових ресурсів для придбання і відповідного технічного супроводу сучасних інформаційних систем, так і недостатність кваліфікації персоналу, відсутність досвіду ефективного управління інформаційними потоками. Зростає інформаційне навантаження для всіх категорій персоналу підприємств, а на пошук потрібної інформації та її опрацювання часто витрачаються невиправдано великі обсяги часу.

Таким чином, тема даного дослідження є актуальною, своєчасною та відповідає нагальним потребам сьогодення.

Різноманітні теоретико-методичні та прикладні аспекти інформаційного забезпечення діяльності підприємств, впровадження сучасних інформаційних систем є предметом наукових пошуків багатьох вітчизняних науковців, таких як: Андрушкевич З.М., Битий А.В., Вершиніна Д.М., Волот О.І., Гарічев Ю.М., Герасименко В.М., Гудзь О.Є.,

Давидова І.О., Дячков Д.В., Івченко Є.А., Ілляшенко С.М., Колоток В.О., Коренюк П.І., Костирко А.Г., Кулеша К.В., Літвінова І.М., Маковій В.В., Маркіна І.А., Мартинова Л.В., Мельник І.М., Мельничук М.О., Мотиль В.М., Нестеренко С.А., Новикова І.В., Олійник Т.Г., Пилипів Н.І., Савченко О.Р., Світлична В.Ю., Срипник О.А., Степанюк О.С., Усикова О.М., Чумак О.В., Шипуліна Ю.С., Шмалій Л.В. та ін.

Метою дослідження є оцінювання сучасного стану менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємства та розробка пропозицій щодо його вдосконалення в умовах цифровізації економіки.

Для досягнення поставленої мети у роботі були вирішені такі завдання:

- дослідити сутність і роль інформації та інформаційного забезпечення в діяльності підприємств;
- вивчити особливості менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємств;
- навести характеристику інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень як чинника ефективності діяльності підприємств;
- оцінити сучасний стан та тенденції господарської діяльності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»;
- здійснити аналіз основних показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства;
- визначити сильні та слабкі сторони у сфері інформаційного забезпечення діяльності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємства;
- обґрунтувати напрями забезпечення інформаційної безпеки на досліджуваному підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємств в умовах цифровізації економіки.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практично-прикладні аспекти вдосконалення менеджменту інформаційного забезпечення діяльності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ».

В процесі виконання дослідження було застосовано такі методи наукового пізнання, як: порівняння, систематизації, класифікації, групування, аналізу і синтезу, індукції та дедукції, метод аналітичних досліджень, коефіцієнтний метод, табличний та графічний методи та ін.

Елементи наукової новизни дослідження полягають у наступному:

- удосконалено існуючі теоретичні підходи до розуміння сутності інформаційного забезпечення діяльності підприємств за рахунок ідентифікації ключових особливостей функціонування інформаційних систем в умовах цифровізації економіки;

- отримали подальшого розвитку практичні підходи до оцінювання переваг та недоліків у сфері інформаційного забезпечення діяльності підприємств з урахуванням специфіки їх господарської діяльності;

- отримала подальшого розвитку комплексна система заходів, спрямована на підвищення ефективності інформаційного забезпечення діяльності підприємств, включаючи забезпечення інформаційної безпеки під час застосування сучасних інформаційно-комунікативних технологій.

Практична значущість проведених досліджень полягає у ґрунтовному аналізі сильних і слабких сторін у сфері інформаційного забезпечення діяльності підприємства і розробленні на цій основі пропозицій щодо вдосконалення системи інформаційного забезпечення та підвищення рівня інформаційної безпеки, що можуть бути впроваджені в діяльність ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ».

Апробація результатів роботи: за результатами виконання роботи підготовлено і здано до друку до Збірника праць молодих науковців Центральноукраїнського національного технічного університету статтю на тему: «Особливості інформаційного забезпечення діяльності підприємств в умовах цифровізації економіки».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Інформація та інформаційне забезпечення: сутність і роль у діяльності підприємств

У сучасних умовах ефективність діяльності суб'єктів господарювання значною мірою залежить від реалізації процесу управління своєчасною, достовірною та релевантною інформацією, яка стосується їхнього зовнішнього та внутрішнього середовища. Завдяки стрімкому поширенню і розповсюдженню науково-технічного прогресу, сучасних інформаційно-комунікативних технологій на сьогодні суспільство не відчуває гострого дефіциту в інформації. Проте у зв'язку з інформатизацією усіх сфер суспільного життя проблеми раціонального інформаційного забезпечення вітчизняних підприємств набувають все більшої актуальності [18].

Функціонування підприємств в умовах ринкового середовища неможливе без розгалуженої інформаційної інфраструктури. Посилення конкурентної боротьби, висока мінливість оточуючого середовища, жорсткі умови ринку висувають високі вимоги до управлінського персоналу підприємства всіх ланок управління. Особливої уваги потребують питання дослідження стану певного підприємства на ринку, що, у свою чергу, актуалізує потребу у відповідній інформації для здійснення аналізу. Ґрунтовний аналіз потребує опрацювання великих обсягів первинної і вторинної інформації, характерними рисами якої є систематична зміна параметрів і показників, які віддзеркалюють становище підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках [14].

Таким чином, інформація виступає одним із пріоритетних ресурсів, без використання якого ефективна діяльність суб'єкта господарювання є неможливою. Успіх у підприємницькій діяльності суттєво залежить від

наявності своєчасної і достатньої інформації про стан усіх процесів, які підлягають контролю з боку менеджменту підприємства, швидкості її відображення у внутрішній нормативній документації (стратегії, плани, накази, розпорядження, проекти тощо). Аналіз інформації як управлінська функція підприємства в ринкових умовах забезпечує мінімізацію ризиків господарської діяльності та отримання позитивних комерційних результатів. Також важливо підкреслити, що в умовах цифровізації економіки значних переваг набувають саме електронні засоби отримання, передання, обміну, обробки, розповсюдження та зберігання інформації, зважаючи на їх швидкість та відносну надійність [20].

У даний час на базі мережі Інтернет відбувається формування єдиного світового інформаційного простору, а перехід від індустріальної до інформаційної (цифрової) економіки сприяє нарощуванню процесів інформатизації та віртуалізації в усіх сферах життя суспільства. Для економічного устрою інформаційного суспільства характерним є використання таких ключових ресурсів, як праця, капітал, економічна свобода суб'єкта господарювання та інформаційний ресурс, включаючи теоретичні і практичні знання, навички і вміння людей [6].

Лідерство на вітчизняному та міжнародному ринках може бути забезпечене за допомогою формування та ефективного використання інформаційного потенціалу підприємств, що є особливо актуальним в умовах інформатизації та глобалізації суспільних відносин, посилення євроінтеграційних процесів, загострення конкурентної боротьби [1].

Саме інформації належить властивість мінімізувати невизначеність, а отже, і запобігати відповідним ризикам, тому відсутність своєчасної та достовірної інформації в управлінському процесі або ж неврахування її менеджерами в процесі прийняття відповідних рішень на рівні окремого суб'єкта господарювання може призвести до значного погіршення фінансово-економічних показників діяльності суб'єкта господарювання або

ж навіть банкрутства, а на макроекономічному рівні – до виникнення кризової ситуації в діяльності галузі чи економіки країни в цілому [27].

Завдяки своїй здатності до багатопланового застосування цифрова трансформація за умов паралельного підвищення ефективності виробничих та управлінських процесів надає значні можливості для економічного зростання, оскільки підвищуються можливості для більш оперативного інформаційного обміну. Водночас, мають місце і новітні виклики, пов'язані з необхідністю забезпечення інформаційної безпеки під час використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій [25].

Згідно з Законом України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. №2657-ХІІ (зі змінами та доповненнями), інформація – це «будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді» [13].

Погоджуємося з твердженням, що інформацію необхідно розглядати як з якісної, так і з кількісної точок зору [14]. Існуючі підходи до розуміння сутності поняття «інформація» узагальнено на рис. 1.1.

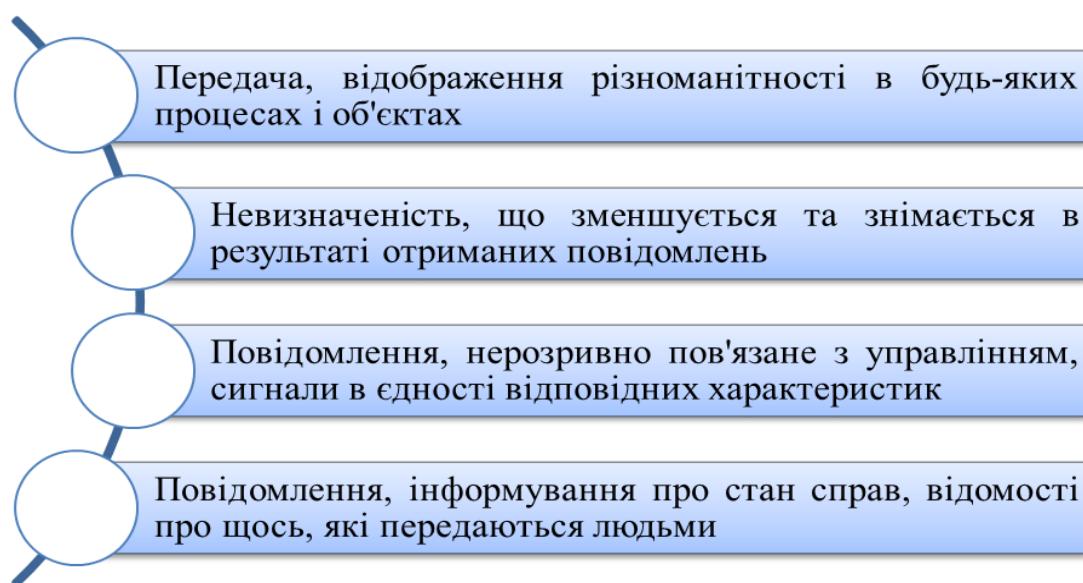

Рис. 1.1. Узагальнення підходів до розуміння сутності поняття «інформація»

Джерело: складено автором на основі [14].

За змістом усі види інформації можна класифікувати наступним чином (рис. 1.2).

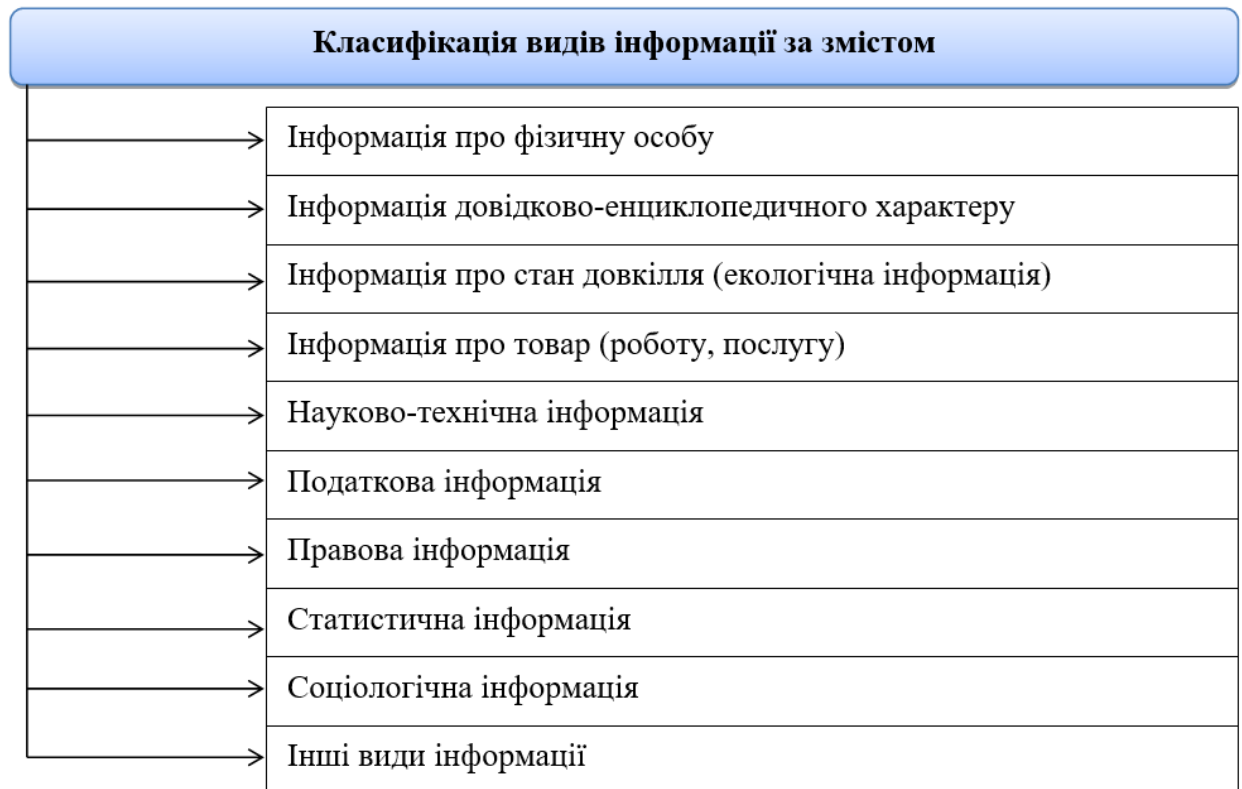

Рис. 1.2. Класифікація видів інформації за змістом

Джерело: складено автором на основі [13].

Існує значна кількість інших підходів до класифікації управлінської інформації: за формою відображення інформація може бути візуальна; аудіо-інформація та аудіовізуальна інформація; за призначенням інформація може бути директивна (розпорядча), звітна та довідково-нормативна; за напрямом руху розрізняють вхідну та вихідну інформацію; за способом виникнення інформація поділяється на первинну і вторинну (похідну); за типом носіїв інформації вона може бути документована та не документована [39].

По відношенню до конкретного господарюючого суб'єкта інформація поділяється на внутрішню і зовнішню. Зовнішня інформація являє собою відомості про стан соціально-економічної, політичної, фінансової, законодавчої, екологічної сфер, які оточують підприємство. Внутрішня інформація – це дані про виробничу, маркетингову, організаційну, соціальну,

управлінську та інші види діяльності самого підприємства. Джерелами зовнішньої інформації виступають держава, споживачі, постачальники та інші контрагенти, а внутрішньої – підрозділи підприємства [17].

Інформаційне забезпечення управління підприємством – це сукупність даних, здійснення процедур їх пошуку, введення, оброблення, передачі, зберігання, накопичення та розповсюдження у рамках відповідних повноважень суб'єктами управлінського впливу у найбільш зручному для них форматі [18].

Серед фундаментальних якісних характеристик інформаційного забезпечення діяльності підприємств можна виділити такі: повнота, достовірність, своєчасність, змістовність, об'єктивність, зрозумілість, співставність, суттєвість, прогностична цінність [26]. В цілому інформація, що застосовується в управлінському процесі повинна бути достовірною, своєчасною та достатньою.

До складу інформаційного забезпечення діяльності підприємств фахівці відносять чотири основні складові, які наведено на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Структура інформаційного забезпечення діяльності підприємства

Джерело: складено автором на основі [18].

У наукових дослідженнях виокремлюють також поняття «механізму інформаційно-комунікаційного забезпечення», до складу якого належать інформаційні потоки та комунікаційні ланцюги, відповідні методи, засоби та інструменти інформаційно-комунікаційної взаємодії [10].

Інформаційний потік являє собою низку циркулюючих всередині інформаційної системи, а також між цією системою і зовнішнім оточенням повідомлень, що використовуються для виконання управлінських дій [39].

В умовах цифрової економіки вітчизняний науковець Гудзь О.Є. акцентує увагу на актуальності організаційно-інформаційного забезпечення управління розвитком підприємства, визначаючи його як сукупність взаємопов'язаних складових та інструментів системи управління, низки заходів, що реалізуються управляючим суб'єктом у рамках відповідної організаційної структури, створення необхідних ланцюгів для збирання, накопичення, аналізу та зберігання інформаційних потоків, які потрібні для забезпечення результативності та ефективності діяльності підприємства [9].

Розрізняють також категорію «інформаційно-аналітичного забезпечення» діяльності підприємств, під яким розуміють низку технічних, програмних, технологічних засобів, методів і показників, що забезпечують прийняття раціональних управлінських рішень та економічну безпеку підприємства на основі оптимального поєднання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій [35].

Система управління інформаційним забезпеченням діяльності підприємств у загальному вигляді містить: організаційну структуру, цілі, завдання і функції, методи та інструменти, корпоративну культуру [15].

У сфері інформаційного забезпечення діяльності підприємств доцільно виділяти три рівні:

- методичний рівень (структурування інформації, кількісні та якісні характеристики інформації, інформаційна політика, центри відповідальності тощо);

- організаційний рівень (визначення користувачів інформації та їх запитів, класифікація видів інформації, нормативна регламентація, структура інформаційного забезпечення, первинне спостереження);
- технічний рівень (автоматизація процесу інформаційного забезпечення, бази даних та управлінська звітність, відповідальність у сфері інформаційного забезпечення, документообіг, узгодження інформаційних потоків та ін.) [41].

Однією з найвагоміших проблем інформаційного забезпечення вітчизняних суб'єктів господарювання доцільно вважати відсутність комплексного і системного підходу до організації інформаційних потоків, тобто досить часто на підприємствах відсутня єдина інформаційна система [16]. Причинами такої ситуації є як відсутність досвіду впровадження інформаційних систем і недостатність знань персоналу для реалізації комплексних інформаційно-аналітичних рішень, так і гострий дефіцит фінансових ресурсів, необхідних для запровадження відповідних програмних рішень.

1.2. Особливості менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємств

Загальновідомо, що досягнення кінцевих цілей та результатів діяльності суб'єкта господарювання відбувається за допомогою процесу управління, тобто узгоджених і скоординованих дій всіх рівнів, ланок і підсистем організації. Незалежно від розміру, форми власності та галузевої приналежності організацій, у кожній з них наявні відповідні керуюча (управлінська) та керована (підпорядкована) підсистеми. Керуюча підсистема (адміністративно-управлінський апарат) являє собою одну з найважливіших соціальних складових підприємства, яка шляхом реалізації управлінських функцій чинить вплив на решту підсистем. Продуктом діяльності адміністративно-управлінського апарату організації є інформація, завдяки

якій забезпечується ефективна взаємодія між суб'єктом і об'єктом управлінського впливу. Формування, перетворення та використання інформаційних потоків у межах усіх функціональних підсистем підприємства реалізують процес інформаційного забезпечення системи менеджменту. Задля того, щоб цей процес здійснювався раціонально, інформація повинна відповідати критеріям повноти, достовірності, своєчасності, співставності, зрозумілості, адекватності та ефективності. На якість інформації справляє вплив різноманітність чинників внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства. В процесі реалізації функцій адміністративного менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємств слід враховувати, що інформація являє собою ресурс, у використанні якого зацікавлені не лише внутрішні користувачі (власники, менеджери, персонал конкретного підприємства), але й низка зовнішніх користувачів (стейкхолдерів). Тому якісне інформаційне забезпечення діяльності підприємства є запорукою розбудови продуктивних ділових відносин з партнерами, формування позитивного іміджу і репутації на ринку, отримання кращих результатів фінансово-господарської діяльності та зростання конкурентоспроможності у стратегічній перспективі [34].

Інформаційний менеджмент вирішує завдання планування, організації, контролю та документального забезпечення управлінських процесів в організації, базуючись на досягненні відповідних цільових параметрів:

- створення сучасного технологічного середовища функціонування інформаційної системи в організації;
- обслуговування інформаційної системи організації та сприяння її розвитку;
- планування процесів функціонування інформаційної системи організації;
- побудова відповідної організаційної структури у сфері інформатизації виробничих та управлінських процесів;

- забезпечення безперебійної експлуатації інформаційних систем і технологій;
- сприяння впровадженню інноваційних проєктів і програм, спрямованих на розвиток інформаційної культури;
- управління фінансовим забезпеченням процесів функціонування інформаційної системи організації;
- забезпечення комплексного захисту інформаційних ресурсів та інформаційних систем [8].

Можна виокремити три групи чинників впливу на ефективність ланцюгів інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності підприємств (рис. 1.4).

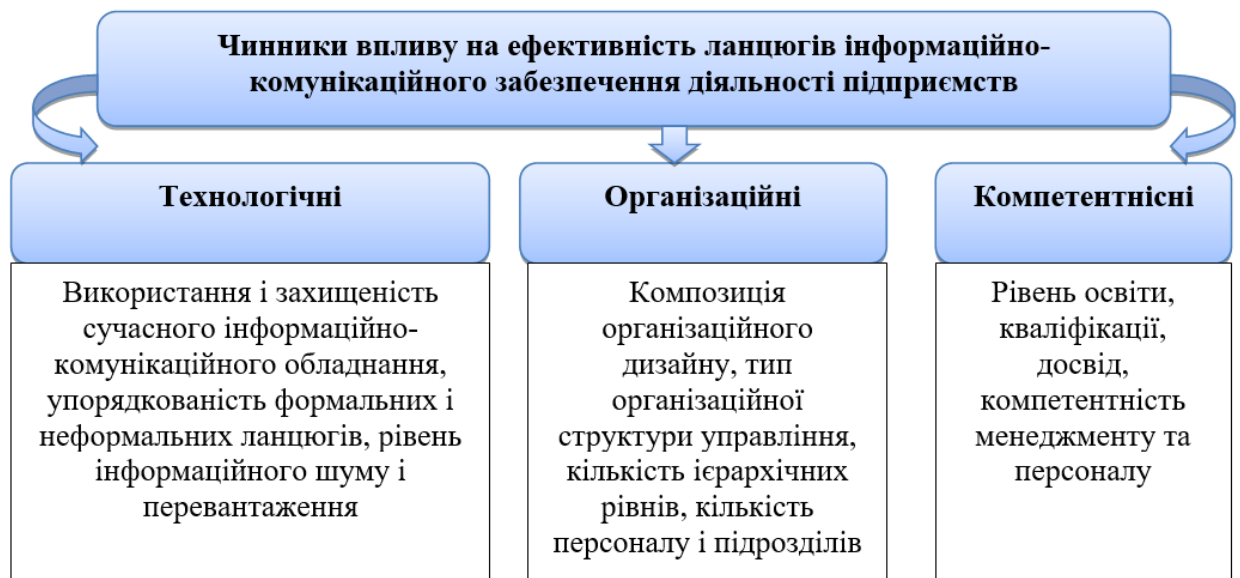

Рис. 1.4. Чинники впливу на ефективність ланцюгів інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності підприємств

Джерело: складено автором на основі [42].

У рамках концепції інформаційного менеджменту виділяють наступні основні підходи:

- економічний (досліджується доцільність залучення інформації на основі порівняння її граничної корисності й необхідності та фінансових витрат на її отримання);

– організаційний (присвячений питанням впливу інформаційних ресурсів і технологій на організаційну й управлінську структуру суб'єкта господарювання);

– аналітичний (передбачає аналіз поточних і майбутніх потреб користувачів в інформаційних ресурсах певної кількості і якості, потреб у застосуванні сучасних інформаційно-комунікативних технологій);

– системний (по суті, являє собою комплексне поєднання трьох перелічених вище підходів, особливу увагу акцентує на оптимізації інформаційних ресурсів та каналів обміну інформацією, методах роботи з інформацією, фінансовій ефективності інформаційного забезпечення) [8].

Стосовно основних завдань у сфері інформаційного забезпечення менеджменту підприємства, вони можуть бути систематизовані наступним чином (рис. 1.5).

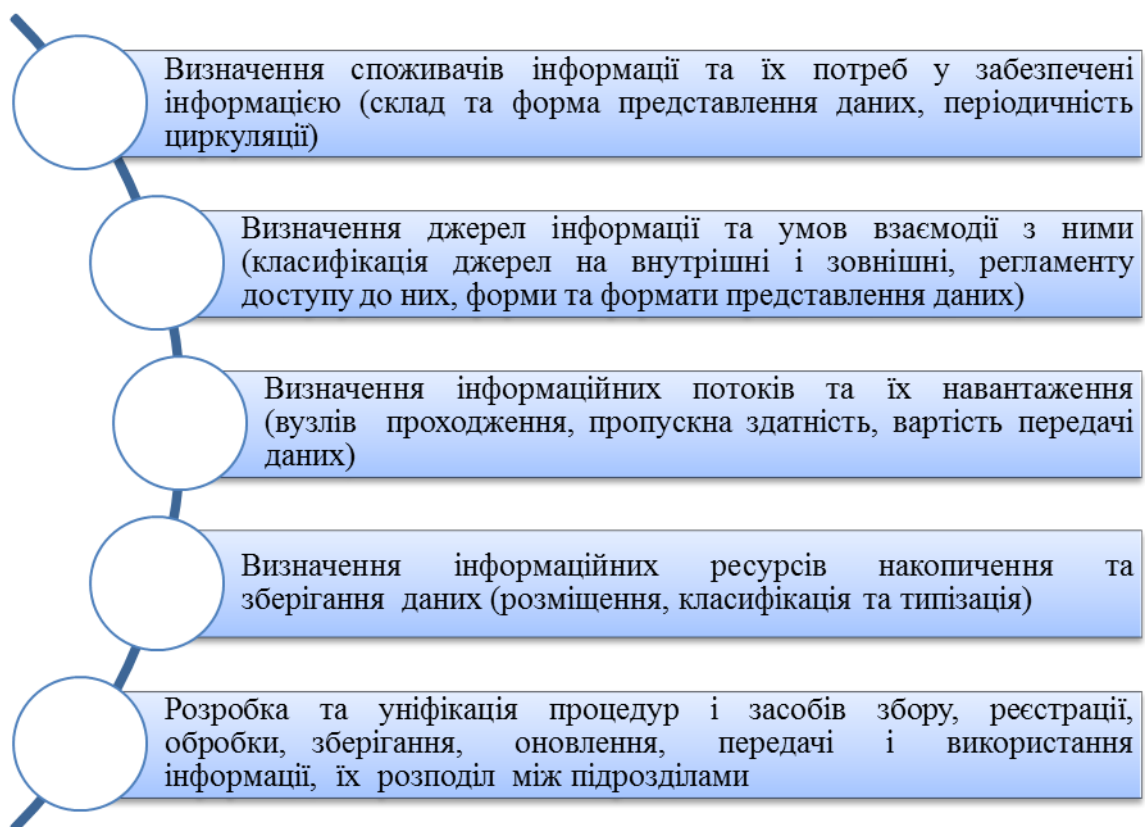

Рис. 1.5. Основні завдання системи інформаційного забезпечення менеджменту підприємства

Джерело: складено автором на основі [38].

Крім того, завдання інформаційного менеджменту в організації можуть бути класифіковані на стратегічні, оперативні та адміністративні [8].

Пріоритетним завданням інформаційного менеджменту є обрання з числа наявних комунікаційних каналів, технічних рішень і технологій обробки інформації найбільш оптимальних для конкретного суб'єкта господарювання, або ж формування власної моделі інформаційного забезпечення та ідентифікація необхідних інформаційних ресурсів, які б найбільш повно враховували специфіку відповідного підприємства і сприяли досягненню цілей його діяльності [37, с. 70].

Сукупність різноманітних матеріальних і нематеріальних об'єктів та засобів являє собою ресурси інформаційного менеджменту. Ці ресурси, на думку Спрінсян В.Г. та Бірюкової Т.Л., складаються з власне інформаційних ресурсів, інтелектуальних ресурсів та технічних ресурсів (рис. 1.6) [37, с. 76].

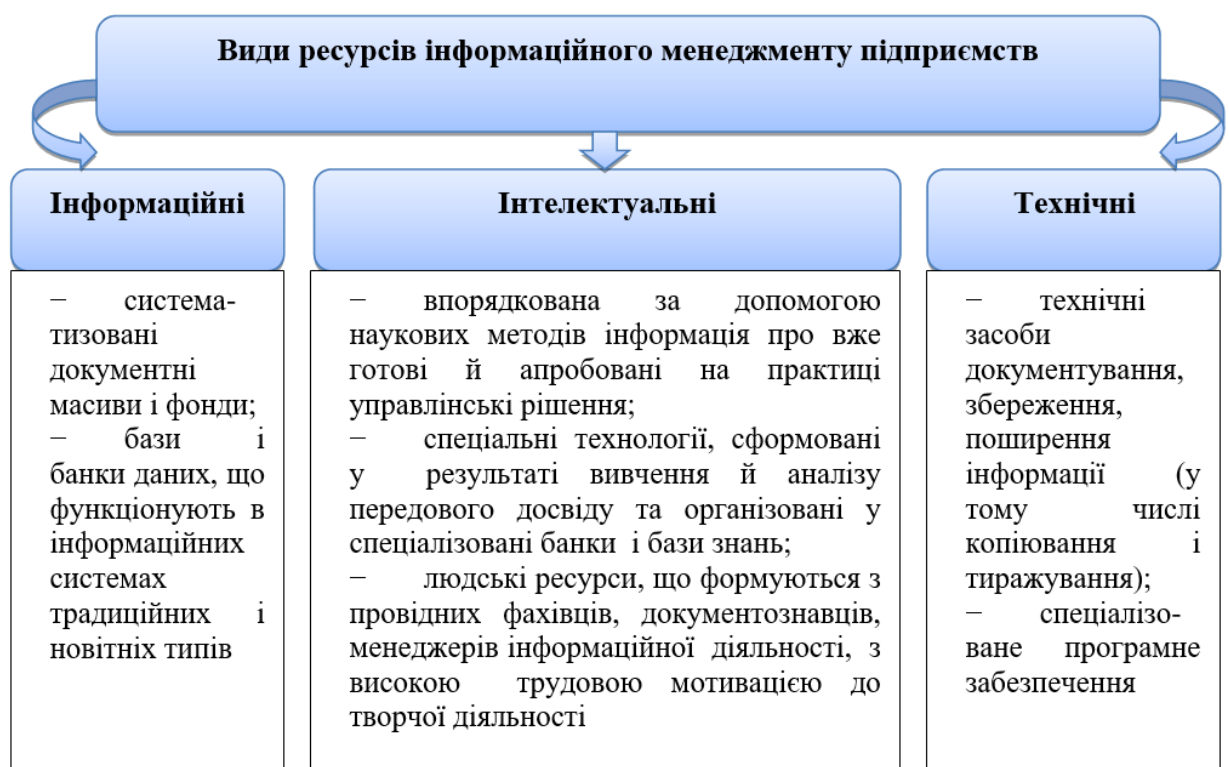

Рис. 1.6. Види ресурсів інформаційного менеджменту підприємств

Джерело: побудовано автором на основі [37, с. 76-77].

Значно більш широку класифікацію інформаційних ресурсів пропонує Буряк В.В., розподіляючи їх також за ознаками, які впливають на вартість інформаційних ресурсів (рис. 1.7).

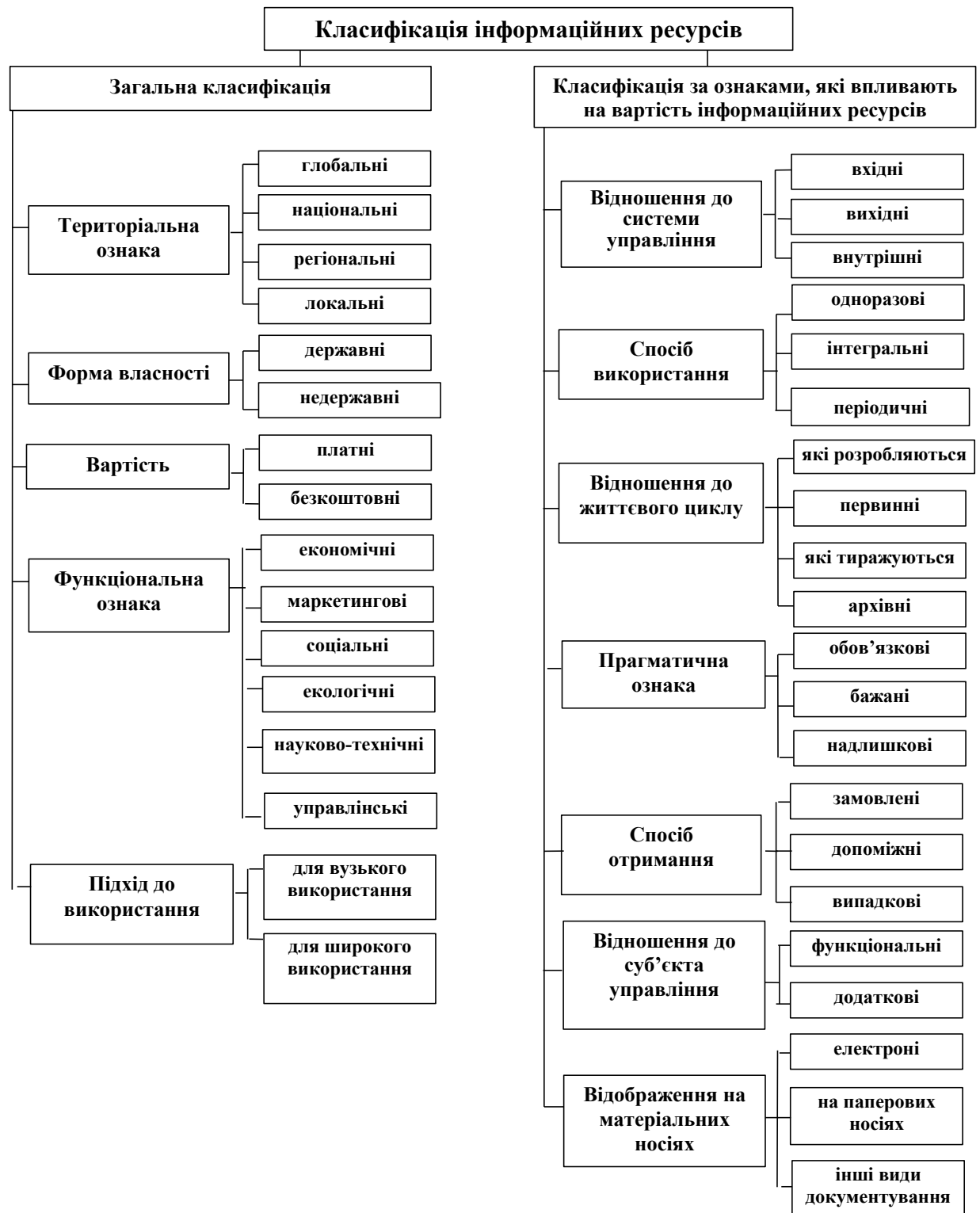

Рис. 1.7. Розширена класифікація інформаційних ресурсів

Джерело: [3, с. 7].

Так, за територіальною ознакою інформаційні ресурси можуть бути розподілені на глобальні, національні, регіональні та локальні; за формою власності розрізняють державні та недержавні інформаційні ресурси; за ознакою вартості інформаційні ресурси можуть бути платні та безкоштовні; за функціональною ознакою виокремлюють економічні, маркетингові, соціальні, екологічні, науково-технічні, управлінські інформаційні ресурси; згідно з підходом до використання інформаційні ресурси можуть бути для вузького та широкого використання; в залежності від відношення до системи управління розрізняють вхідні, вихідні та внутрішні інформаційні ресурси; за способом використання виокремлюють одноразові, інтегральні та періодичні інформаційні ресурси; за відношенням до життєвого циклу виділяють інформаційні ресурси, які розробляються, тиражуються, первинні та архівні; за способом відображення на матеріальних носіях розрізняють електронні інформаційні ресурси, ресурси на паперових носіях та інші види документування [3, с. 7].

Загальну схему механізму управління інформаційними ресурсами підприємства зображено на рис. 1.8. Як бачимо, функціонування зазначеного механізму відбувається під впливом низки факторів зовнішнього середовища (технологічних, економічних, правових, організаційних) та внутрішнього середовища (психологічних, економічних, кадрових, організаційних).

До технологічних факторів можуть бути віднесені рівень розвитку та доступність інформаційно-комунікативних технологій в світі, країні та на рівні окремого суб'єкта господарювання, наявність сучасної комп'ютерної техніки і спеціалізованих програм, специфіка технологічних процесів на підприємствах певної галузі тощо.

Економічні фактори пов'язані, у першу чергу, з достатністю чи відсутністю фінансових ресурсів для придбання і технічного супроводу спеціалізованого програмного забезпечення, сучасних високошвидкісних засобів обробки інформації та інформаційного обміну, можливостями

економічного стимулювання фахівців, які забезпечують функціонування інформаційної системи на підприємстві.

ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

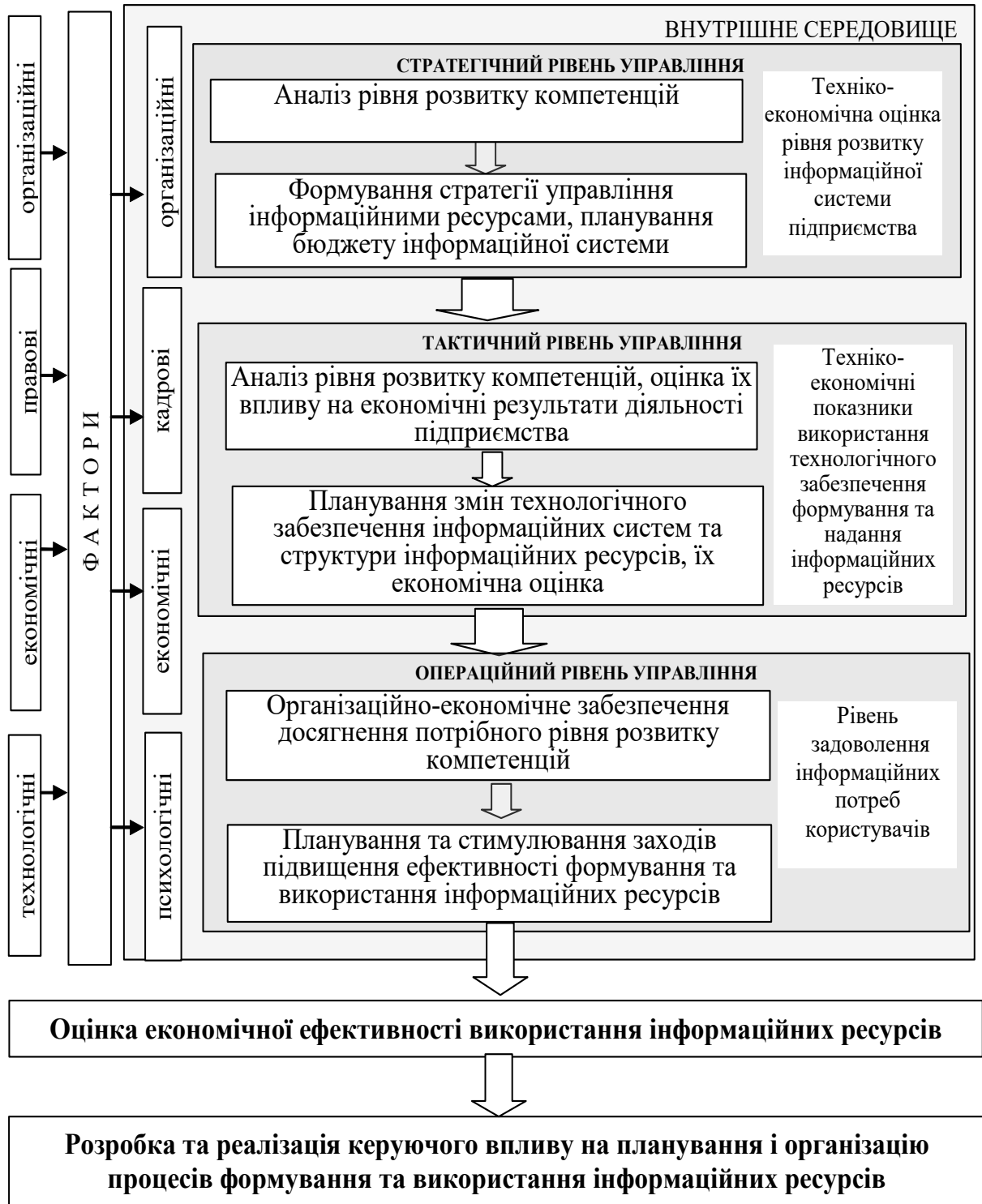

Рис. 1.8. Механізм управління інформаційними ресурсами підприємства

Джерело: [3, с. 10].

Правові фактори зумовлені необхідністю підпорядковуватися нормам діючих міжнародних і вітчизняних нормативно-правових актів у сфері інформатизації, захисту інформації та персональних даних, дотримання вимог щодо конфіденційності інформації.

Організаційні фактори включають існуючу організаційну та управлінську структури, рівень розвитку організаційної культури на підприємстві, особливості організації виробничого процесу чи процесу надання послуг тощо.

Дія кадрових факторів впливу пов'язана з наявністю кваліфікованого персоналу, здатного впроваджувати сучасні ефективні рішення у сфері розвитку інформаційних систем, досвіду і навичок використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій, професійністю трудового колективу в цілому.

Психологічні фактори визначаються здатністю психологічної адаптації персоналу до необхідності постійно вдосконалювати рівень інформаційної культури та інформаційної грамотності, подолання опору змінам у разі модернізації системи інформаційного менеджменту на підприємстві.

Внутрішнє середовище механізму управління інформаційними ресурсами підприємства містить три основних рівні. На першому з них – стратегічному – здійснюється формування стратегії управління інформаційними ресурсами, планування бюджету витрат на функціонування інформаційної системи, техніко-економічна оцінка рівня розвитку інформаційної системи господарюючого суб'єкта в цілому. На другому рівні – тактичному – відбувається планування змін технологічного забезпечення інформаційних систем та структури інформаційних ресурсів, їх економічна оцінка. Третій рівень – операційний – забезпечує планування та стимулювання заходів підвищення ефективності формування та використання інформаційних ресурсів, оцінювання рівня задоволення інформаційних потреб користувачів.

Обов'язковими елементами механізму виступають також оцінювання його економічної ефективності та здійснення коригуючого впливу [3, с. 10].

Ключову роль у забезпеченні раціонального інформаційного забезпечення діяльності підприємства відіграє організація системи документообігу, яка в узагальненому вигляді представлена на рис. 1.9.

Рис. 1.9. Етапи обробки документів та їх взаємодія з іншими компонентами системи інформаційного забезпечення менеджменту

Джерело: [38].

Розгалуженість існуючої системи документообігу залежить, насамперед, від розміру суб'єкта господарювання. На великих підприємствах досить часто виникає ситуація, коли між моментом надходження певної інформації та її одержанням кінцевим споживачем або виконавцем проходить досить значний проміжок часу. Значною мірою вирішити ці проблеми допомагає запровадження системи електронного документообігу, який прискорює процеси інформаційного обміну, а отже, знижує терміни опрацювання інформації та прийняття управлінських рішень.

В умовах цифровізації економіки та активного використання мережі Інтернет в діяльності суб'єктів господарювання особливої актуальності набувають такі сучасні елементи інформаційного менеджменту, як:

- засоби оперативних комунікації (електронна пошта, месенджери, чати, чат-боти, соціальні мережі, списки розсилок та ін.);
- фонди розподілених ресурсів (інформаційні портали, термінали, бази даних, бази знань тощо);
- засоби швидкого координування діяльності (форуми, електронні опитування, наприклад, із застосуванням Google-форм, електронні дошки оголошень тощо);
- засоби зворотного зв'язку і забезпечення інформаційного співробітництва;
- сучасні засоби інформаційного забезпечення професійної діяльності (специфічні і стандартні інструменти пошуку продукції, ресурсів, партнерів, спеціальні програмні засоби для вирішення потреб інформаційного менеджменту суб'єктів певної галузевої приналежності) [2].

Поліпшення менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємств потребує застосування також сучасного інформаційно-аналітичного інструменту – моніторингу. Його першочерговим призначенням є напрацювання раціональних та ефективних рішень, заходів оптимізації діяльності суб'єкта господарювання у відповідності з його цілями та завданнями, удосконалення економічної політики загалом [29].

До ключових позитивних аспектів запровадження системи моніторингу на підприємстві можуть бути віднесені:

- зростання міри незалежності, об'єктивності та оперативності під час оцінювання процесів основної та допоміжної діяльності суб'єкта господарювання;
- формування базової основи для поліпшення інструментів стратегічного менеджменту на підприємстві, підвищення його інвестиційної привабливості;

– створення належної інформаційно-аналітичної бази для прийняття обґрунтованих рішень щодо диверсифікації діяльності та реструктуризації підприємства в контексті підвищення конкурентних позицій на ринку [29].

Наступним важливим аспектом адміністрування інформаційного забезпечення діяльності підприємств є реалізація заходів з інформаційної безпеки. Ефективна система інформаційної безпеки є запорукою сталого економічного зростання бізнес-організацій та підвищення прибутковості їх діяльності. Зважаючи на зростаючу роль інформаційних ресурсів в умовах розвитку цифрової економіки, наявність низки загроз, пов'язаних з можливим витоком конфіденційної інформації, отриманням конкурентами доступу до комерційної таємниці підприємств, вирішення питань впровадження ефективної системи захисту інформаційних ресурсів на сьогодні є надзвичайно актуальним і своєчасним. Крім того, недосконала система захисту інформації, притаманна багатьом вітчизняним суб'єктам господарювання, необхідність витрачання доволі значних обсягів коштів і часу на вирішення потреб забезпечення інформаційної безпеки, призводять до зростання навантаження на управлінський персонал організацій та уповільнюють у часі процес прийняття виважених управлінських рішень [24].

Для умов сьогодення притаманний високий рівень техніко-технологічних і соціальних викликів та запитів щодо якості інформації, систем безпеки і захисту передавання, оброблення і зберігання даних. З точки зору інформаційної безпеки інформаційні потоки підприємства повинні відповідати вимогам щодо їх цілісності, доступності і конфіденційності [42].

Згідно з Законом України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 05.07.1994 р. №80/94-ВР (зі змінами та доповненнями), технічний захист інформації – це «вид захисту інформації, спрямований на забезпечення за допомогою інженерно-технічних заходів та/або програмних і технічних засобів унеможливлення витоку, знищення та блокування інформації, порушення цілісності та режиму доступу до інформації» [12].

В контексті забезпечення інформаційної безпеки на підприємстві варто виділяти чотири основних напрями:

- розробка методичних засад оцінювання ризиків та загроз, рівня інформаційної безпеки підприємства, переваг та недоліків системи її забезпечення;
- реалізація конкретних організаційних заходів щодо захисту інформації;
- впровадження та застосування засобів технічного захисту інформації;
- контроль, аналіз та моніторинг системи інформаційної безпеки суб'єкта господарювання [5].

Отже, до найбільш суттєвих особливостей менеджменту інформаційного забезпечення підприємств в умовах сьогодення виступають віртуалізація процесів взаємодії та широке застосування сучасних засобів і технологій обміну й опрацювання інформації.

1.3. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень як чинник ефективності діяльності підприємств

Для сучасних умов господарювання характерними є наявність надзвичайно мінливого зовнішнього оточення, збільшення обсягів та інформації та посилення її ролі в процесі прийняття управлінських рішень, підвищення ролі координаційних функцій під час розробки, ухвалення і реалізації відповідних рішень. Саме тому для кожного суб'єкта господарювання актуалізується потреба у застосуванні комплексної методології та сучасного інструментарію, здатних забезпечити високі конкурентні переваги для підприємства у поточній та стратегічній (довгостроковій) перспективах [21].

Управлінське рішення – це інформація, спеціально зібрана, систематизована й опрацьована суб'єктом управлінського впливу, яка

враховує як поточний стан керованої системи, так і її бажаний стан у майбутньому, на досягнення якого власне і спрямоване відповідне управлінське рішення [11].

Під час прийняття управлінських рішень необхідно дотримуватися вимог щодо їх раціональності, обґрунтованості та ефективності.

Загальний алгоритм прийняття управлінських рішень містить низку взаємопов'язаних етапів (рис. 1.10).

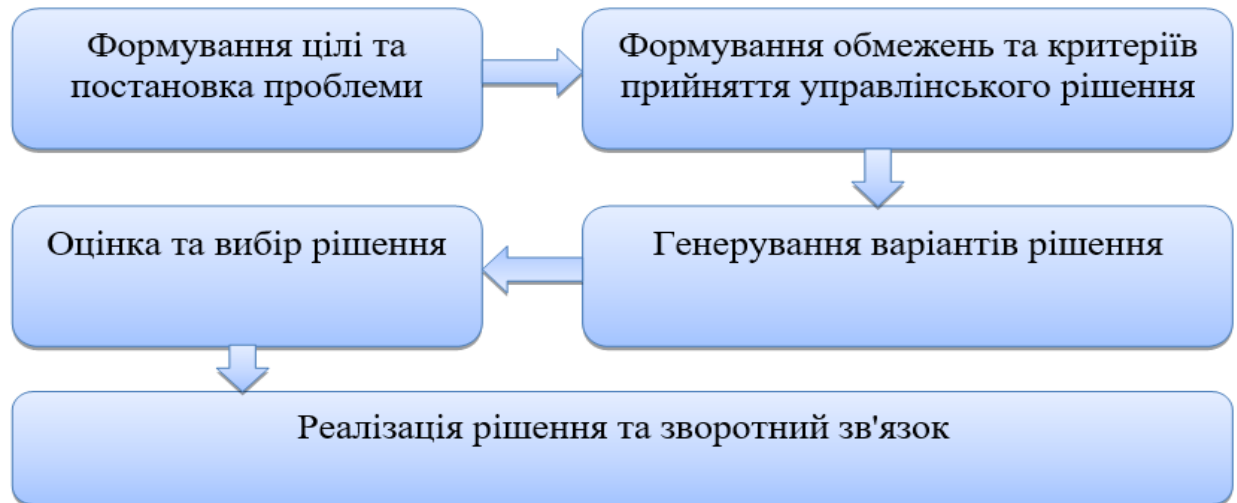

Рис. 1.10. Загальний алгоритм прийняття управлінських рішень

Джерело: складено автором на основі [19].

Належне інформаційне забезпечення є надзвичайно важливим для управління, оскільки раціональність та швидкість збирання, оброблення та використання інформації сприяє своєчасному прийняттю відповідних управлінських рішень. Під час розробки управлінських рішень важливе значення має інформація про потреби, очікування, тенденції розвитку, прогнозні та оціночні розрахунки, стратегічні пріоритети, альтернативні варіанти дій у певній ситуації. В процесі реалізації управлінських рішень результати аналітичного дослідження оформлюються у вигляді рекомендацій, які мають бути чіткими, конкретними та зрозумілими для всіх виконавців [28].

Аналіз літературних джерел свідчить, що у даний час не існує єдиного підходу до класифікації методів прийняття управлінських рішень. В

залежності від мети та проблеми, на вирішення якої спрямоване конкретне рішення, доцільно обирати ту чи іншу класифікацію методів прийняття управлінських рішень та використовувати найбільш прийнятний за даних умов метод [30].

Усю сукупність методів прийняття управлінських рішень (в залежності від етапів їх прийняття, які представлено на рис. 1.10) можна класифікувати на декілька груп:

1) Методи діагностики проблем (методи порівняння, методи моделювання, методи прогнозування (кількісні і якісні), факторний аналіз).

2) Методи генерації альтернатив (методи активізації творчого мислення, наприклад методи Дельфі та мозкового штурму, методи поєднання та комбінування альтернатив).

3) Методи оцінки і вибору альтернатив (методи експертних оцінок (індивідуальні та групові), критеріальні методи).

4) Методи реалізації рішень (методи планування, методи організації, методи контролю та моніторингу).

5) Аналітичні методи (методи економічного й фінансового аналізу, методи ділових ігор, методи статистичного аналізу, багатокритеріальні аналітичні методи) [30].

В контексті прийняття найбільш ефективних управлінських рішень інформаційна система підприємства забезпечувати збирання, інтерпретацію та загальну корисність інформації для управлінців. Такі рішення чинять вплив на досягнення оперативних, тактичних і стратегічних цілей суб'єкта господарювання. Оперативні управлінські рішення на підприємстві, як правило, мають короткостроковий характер та потребують негайного реагування з боку менеджерів і виконавців. Прийняття тактичних рівень є характерним переважно для структурних підрозділів з можливим консультуванням та контролюванням з боку вищого керівництва. Стратегічні рішення здійснюють вагомий вплив на потенціал розвитку підприємства у майбутньому, тому їх прийняттю та реалізації мають передувати ґрунтовний

аналіз усієї сукупності інформації з метою обрання найбільш оптимальної альтернативи управлінського рішення. Значна кількість управлінських рішень мають на меті досягнення мінімізації витрат усіх видів ресурсів (матеріальних, фінансових, людських тощо) та максимізації обсягів прибутку і чистого доходу господарюючого суб'єкта [23].

З рис. 1.11 можна констатувати, що уся сукупність даних, які застосовуються в процесі прийняття управлінських рішень, мають відповідний життєвий цикл, що складається з етапів збору даних, обробки даних та управління на основі даних.

Рис. 1.11. Основні характеристики життєвого циклу даних в управлінських рішеннях

Джерело: [32].

Іншим важливим аспектом є те, що в процесі прийняття управлінських рішень на підприємстві необхідно обов'язково враховувати чинники ризику та міри невизначеності результатів обраної альтернативи рішення. Зважаючи на ступінь ризику, менеджери приймають рішення в різних умовах: від ситуації повної визначності, коли результати прийнятого рішення відомі заздалегідь, до повної невизначеності, коли відсутні будь-які можливості спрогнозувати наслідки та результати певного управлінського рішення.

Ступінь визначеності чи невизначеності під час прийняття управлінського рішення залежить від повноти наявної інформації. У випадку, коли обсяг інформації є неповним та недостатнім для обрання альтернативного варіанту рішення, доцільно приділити додатковий час і ресурси для отримання більш достовірної інформації [23].

Невід'ємною умовою своєчасного прийняття управлінських рішень є здійснення систематичного аналітичного опрацювання внутрішньої та зовнішньої інформації. Це дає змогу негайно ідентифікувати позитивні та негативні тенденції в діяльності суб'єкта господарювання, ключові фактори впливу та ймовірні наслідки. Сама система управління являє собою органічне поєднання значної кількості різнопланових підсистем, включаючи підсистеми обліку та аналізу. Підсистеми обліку та аналізу виконують на підприємстві низку спільних функцій (планування, інформування, аналізування, контролювання та ін.) та активно взаємодіють за допомогою участі у формуванні вхідних та вихідних інформаційних потоків [36].

Необхідно відзначити, що рівень інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень може бути як недостатнім, так і надлишковим. У випадку, коли обсяг інформації є недостатнім, підвищується ймовірність ухвалення необґрунтованого управлінського рішення, яке не дозволить забезпечити економічну ефективність та оптимальне використання ресурсів і резервів суб'єкта господарювання. Надлишковий обсяг аналітичної інформації також ускладнює процес прийняття управлінських рішень, оскільки менеджеру досить складно знайти й опрацювати саме ту інформацію, яка дійсно є необхідною в конкретних умовах [36].

Об'єктами внутрішнього контролю процесу прийняття управлінських рішень виступають:

- процес (підготовка управлінських рішень, розробка й ухвалення управлінських рішень);
- ресурси (задіяні в процесі розроблення управлінського рішення та необхідні для його подальшої реалізації);

– результат (наслідки реалізації управлінського рішення) [4].

При цьому до параметрів внутрішнього контролю процесу прийняття управлінських рішень належать: законність, економічна доцільність, повнота, своєчасність та правильність. В процесі контролю застосовують методи логічної, економічної, нормативної та інших видів перевірки [4].

Отже, за результатами проведеного дослідження теоретичних аспектів адміністративного менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємств можна констатувати, що в умовах цифровізації економіки і всіх сфер життя суспільства підвищується роль інформації та інформаційного забезпечення діяльності підприємств незалежно від форми власності, розміру, галузевої приналежності.

До основних складових інформаційного забезпечення діяльності підприємств за сучасних умов належать інформаційні ресурси, людські ресурси, технічні засоби та програмне забезпечення. На ефективність функціонування механізму управління інформаційними ресурсами підприємства здійснюють вплив значна кількість внутрішніх та зовнішніх факторів: технологічних, економічних, правових, організаційних, кадрових, психологічних тощо. Інформаційний менеджмент на підприємствах здійснюється на основі використання низки підходів: економічного, організаційного, аналітичного та системного.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікативних технологій забезпечує як низку переваг, пов'язаних з прискоренням процесів інформаційного забезпечення, так і обумовлює необхідність пошуку дієвих шляхів захисту інформації та протидії інформаційним ризикам у сучасних умовах.

Інформаційна система підприємства функціонує та забезпечує прийняття управлінських рішень на трьох рівнях: операційному, тактичному і стратегічному. Під час прийняття управлінських рішень саме від рівня інформаційного забезпечення залежить їх якість, ефективність та своєчасність.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТАНУ
ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»**2.1. Загальна характеристика діяльності ПП «Альфа-землепроект»**

ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» – підприємство середнього розміру, яке в першу чергу орієнтується на проведення геодезичних вишукувань та надання повного спектру геодезичних послуг на території Кіровоградської та Черкаської областей.

Створене в 2004 році ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» є активним учасником ринку вже близько двох десятиліть, маючи майже 20 років роботи.

На рисунку 2.1 представлені основні сфери діяльності підприємства.

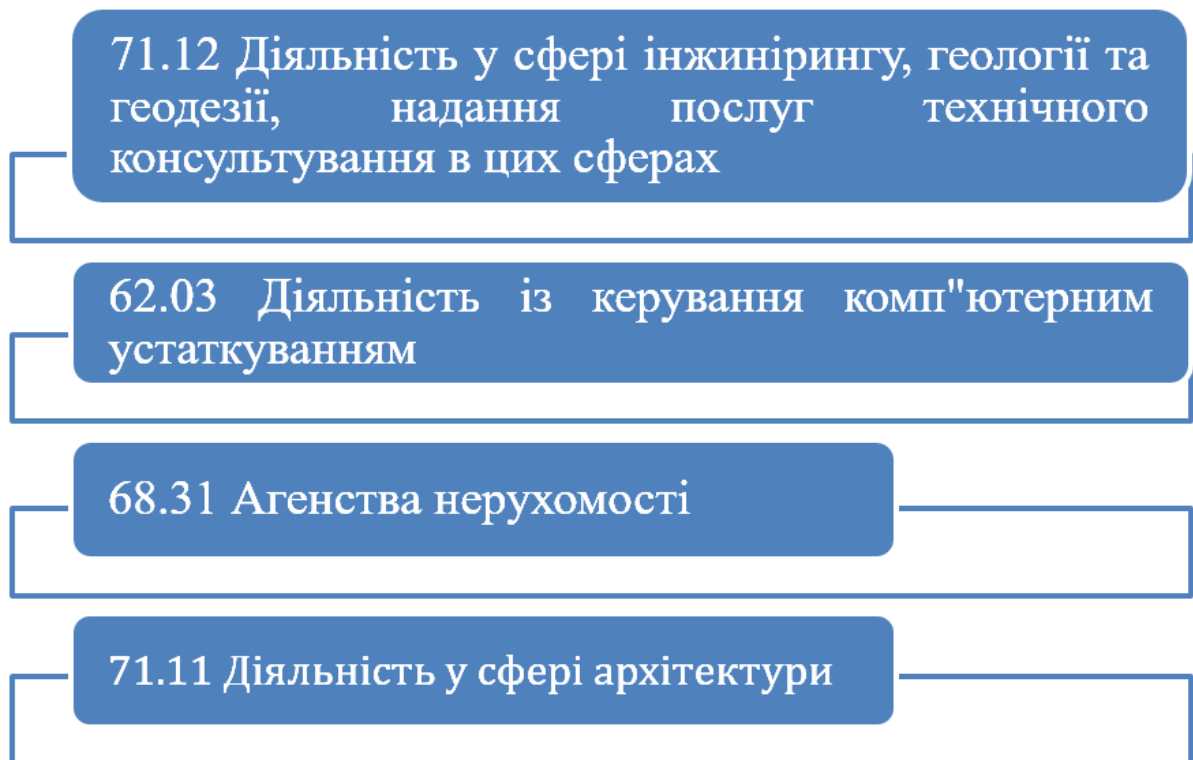

Рис. 2.1. Організаційна структура ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»

Джерело: на основі Дод. А

Компанія «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» активно займається постійним власним вдосконаленням та вдосконаленням своїх послуг. Вона також

прагне розширити асортимент продуктів і послуг, щоб повністю задовольнити різноманітні потреби своїх клієнтів. Компанія дотримується свого основного принципу, який втілений у головному гаслі: «Бажання клієнта є найважливішими та найбільш пріоритетними».

ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» стикається з конкуренцією кількох основних претендентів у галузі. Регіональний бізнес Черкаської та Кіровоградської областей активно займається землеустроєм, геодезією, картографією та іншими супутніми послугами.

Це можуть бути різні типи організацій, такі як інженерні фірми, геодезичні компанії, архітектурні бюро, геологічні та геотехнічні компанії, а також консалтингові фірми.

ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» має ієрархічну структуру управління, як показано на рисунку 2.2. Це означає, що всі співробітники, прямо чи опосередковано, звітують перед керівником компанії. На вершині ієрархії управління знаходиться директор, який є вищим керівним органом.

Як директор, він бере на себе різні обов'язки, щоб забезпечити безперебійну роботу компанії. До них відносяться підписання контрактів, представництво компанії в зовнішніх організаціях і установах, надання інструкцій, затвердження графіків роботи співробітників, розробка стратегії продажів, а також контроль за наймом і звільненням співробітників.

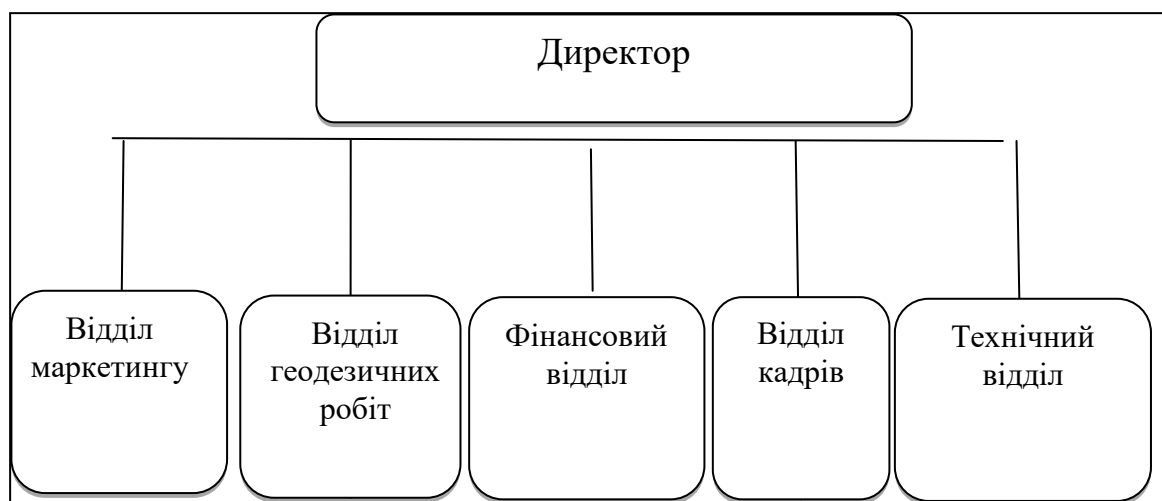

Рис. 2.2. Організаційна структура ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»

Джерело: на основі Дод. А

Ефективність системи заохочення підтверджується співвідношенням між матеріальними винагородами, які отримують працівники, і такими факторами, як посадовий статус, повноваження, результати діяльності, аналіз ринку праці та досягнення цілей компанії.

Управління персоналом значною мірою покладається на ці системи, оскільки вони відіграють важливу роль у залученні, мотивації та утриманні кваліфікованих працівників. Крім того, вони сприяють зростанню продуктивності, що веде до більш ефективного використання людських ресурсів і скорочення витрат, пов'язаних з наймом, відбором і навчанням співробітників.

Щоб створити сучасну систему заохочення талантів, вкрай важливо визначити основну рушійну силу, яка спонукає професіоналів працювати оптимально для досягнення корпоративних цілей. Це дозволить розробити відповідну основу для заохочення талантів.

Ми вважаємо, що мотивація працівників залежить від їх віри в те, що їх наполеглива праця приведе до досягнення їхніх кар'єрних прагнень і що їхні досягнення будуть визнані та винагороджені їхніми роботодавцями. Беручи до уваги ці фактори, ефективна система стимулювання персоналу повинна не тільки визнавати час і зусилля, вкладені співробітниками, але також повинна враховувати виняткові результати їхньої роботи. Крім того, мотивація повинна визначити потенційні обґрунтування для надання стимулів і пом'якшити ризики, пов'язані з управлінням персоналом.

Зображення системи стимулювання, яка використовується на досліджуваному підприємстві, можна побачити на рисунку 2.3.

Щоб створити середовище, яке заохочує та утримує необхідних працівників, які успішно орієнтуються на ефективну роботу та досягнення цілей організації, необхідно, щоб система заохочення включала такі елементи:

- система заробітної плати, яка є основою або відправною точкою;

- програма стимулювання, яка діє на основі ключових показників ефективності;
- пакети соціального призначення;
- програми, які забезпечують стимули, що є нематеріальними.

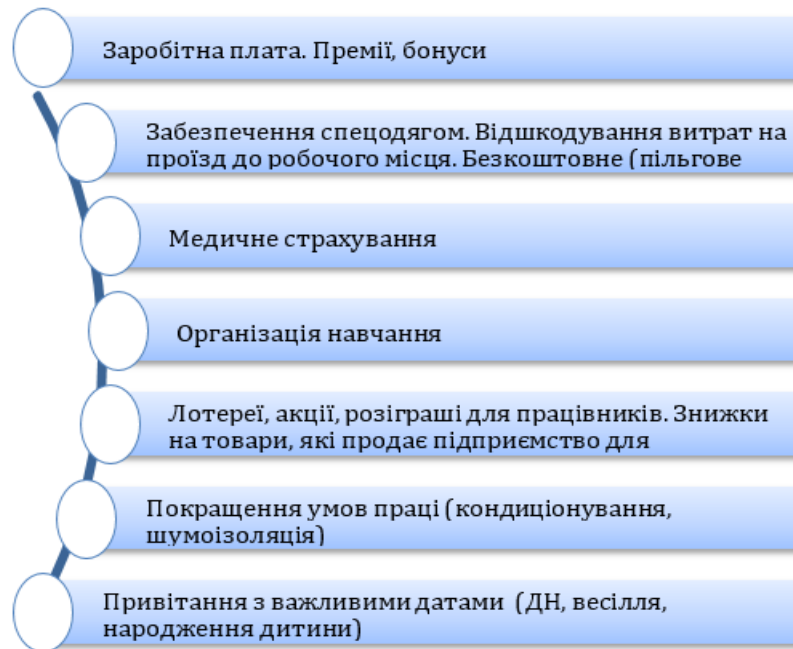

Рис. 2.3. Система стимулів, що застосовується в ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»

Джерело: сформовано автором на підставі даних підприємства

Рисунок 2.4 ілюструє коливання чисельності робочої сили досліджуваного підприємства.

Наявність стабільної робочої сили на підприємстві можна спостерігати на рисунку 2.4, що свідчить про існування сформованої команди.

З огляду на це доцільно провести перевірку коливань у наданні послуг, що дасть змогу остаточно оцінити їхню ефективність (таблиця 2.1).

Вивчаючи дані, представлені в таблиці 2.1, важливо виділити наступні тенденції.

По-перше, в період з 2018 по 2020 рік, очевидно, що 2018 рік можна визначити як найуспішніший з точки зору ефективності. Це пов'язано з тим, що на кінець 2018 року реалізовано послуг на загальну суму 202,2 тис. грн.

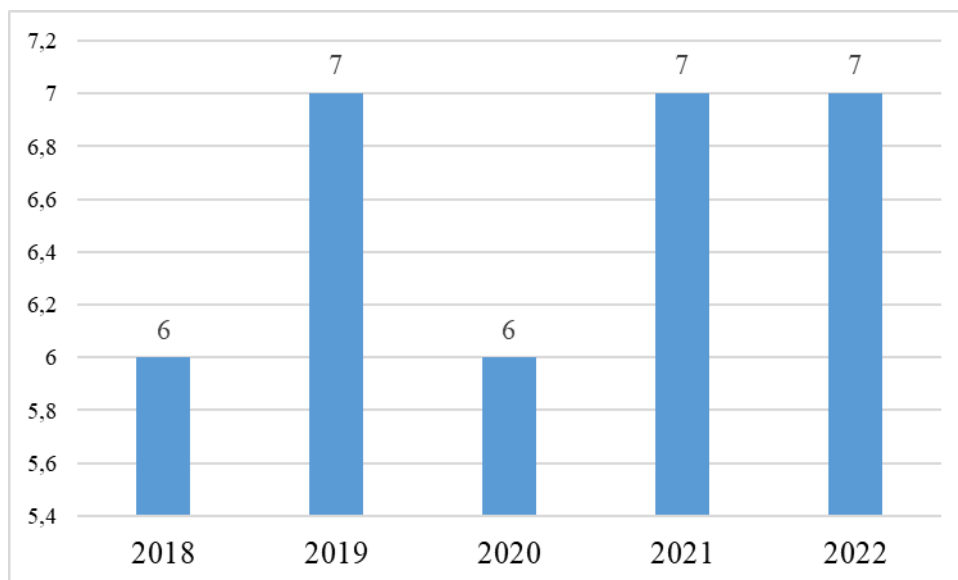

Рис. 2.4. Динаміка чисельності працівників ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»

Джерело: сформовано автором на підставі даних підприємства

Проте варто зазначити, що протягом 2019 та 2020 років відбулося зменшення обсягів реалізованих послуг. Зокрема, у 2019 році обсяг зменшився до 165,3 тис. грн, а у 2020 році – до 176,8 тис. грн.

Таблиця 2.1

Дані ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» про обсяг реалізованих послуг, тис. грн

Найменування показника	Роки			Відхилення 2020 року від попереднього	
	2018	2019	2020	2018	2019
I квартал	0	5,0	0	-	зменш. в 5 разів
II квартал	47,9	93,3	74,4	1,6	0,8
III квартал	87,8	15,2	34,4	0,4	2,3
IV квартал	66,5	51,8	68,0	1,0	1,3
Всього	202,2	165,3	176,8	0,9	1,1

Джерело: складено за даними підприємства за 2018-2020 рр (Дод. Б)

На наступному етапі нашої роботи вважаємо за необхідне, провести аналітику стану і тенденцій діяльності господарства ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ». Для здійснення оцінки користуємось даними звіту з фінансів з 2018 по 2022 роки (Дод. Б).

Тенденцію зростання і спадання балансового активу підприємства, що ми аналізуємо, продемонстровано у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

**Динаміка активів балансу ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»
за 2018-2022 роки, тис. грн.**

Актив	Код рядка	Роки					Відхилення (абсолютне), 2022/2018 рр.	Відхилення (відносне), 2022/2018 рр.
		2018	2019	2020	2021	2022		
I. Необоротні активи								
Основні засоби	1010	209,0	209,0	209,0	2724,0	2845,9	2636,9	13,62
первісна вартість	1011	349,6	349,6	349,6	3364,8	3364,8	3015,2	9,62
знос	1012	140,6	140,6	140,6	640,8	518,9	378,3	3,69
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	160,4	0	-	-
Усього за розділом I	1095	209,0	209,0	209,0	2884,4	2845,9	2636,9	13,62
II. Оборотні активи								
Запаси	1100	0	0	45,8	1,9	0	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	0	0,9	15,8	31,9	854,4	854,4	збільш в 854 разів
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	0	18,4	18,4	збільш в 18 разів
Усього за розділом II	1195	0	0,9	15,8	33,8	872,8	872,8	збільш в 873 разів
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0	0	-
Баланс	1300	209,0	209,9	224,8	2918,2	3718,7	3509,7	17,79

Джерело: складено та розраховано за даними Балансу підприємства за 2018-2022 рр.

Виходячи з інформації, наведеної в таблиці 2.2, очевидно, що балансові активи ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» демонструють постійну позитивну динаміку з 2018 по 2022 роки. Така позитивна динаміка є показником ефективної системи управління підприємством.

Протягом усього періоду перевірки спостерігалася повна відсутність необоротних активів, класифікованих як утримувані для продажу, та груп вибуття.

Розглядаючи залишок вартості основних засобів (рисунок 2.5), важливо визнати, що його вартість у 2022 році порівняно з 2018 роком зросла на 2636,9 тис. грн., склавши 2845,9 тис. грн. Це збільшення свідчить про позитивну динаміку матеріально-технічної бази підприємства.

Стосовно зносу основних фондів ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» варто зазначити, що підприємство значно покращило матеріально-технічну базу шляхом оновлення обладнання.

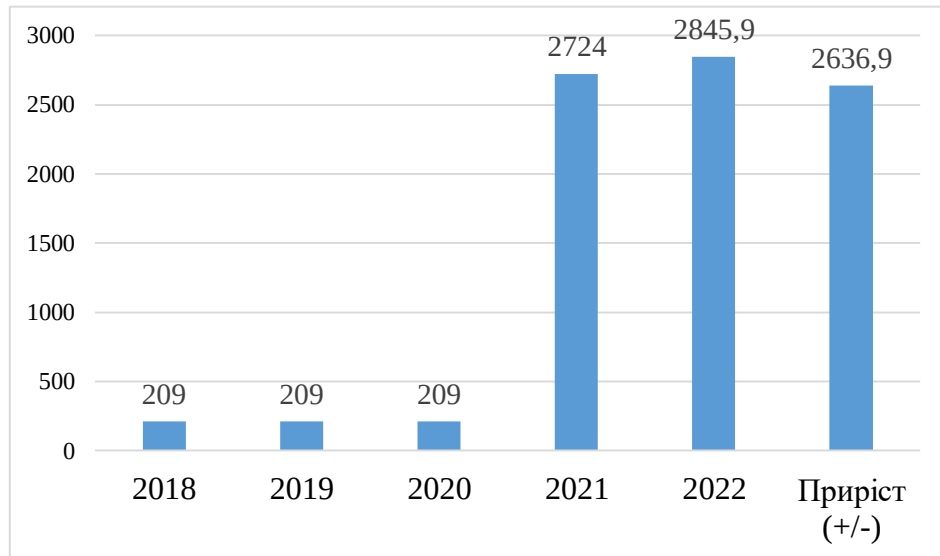

Рис. 2.5. Динаміка залишкової вартості основних засобів ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» у 2018-2022 роках, тис. грн

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

Про це свідчить значення інтенсивності зносу (рисунк 2.6) за період аналізу. Зокрема, з 2018 по 2020 рік знос становив 40,22%, тоді як у 2021 році він знизився до 19,04%, а в 2022 році він ще знизився до 15,42%.

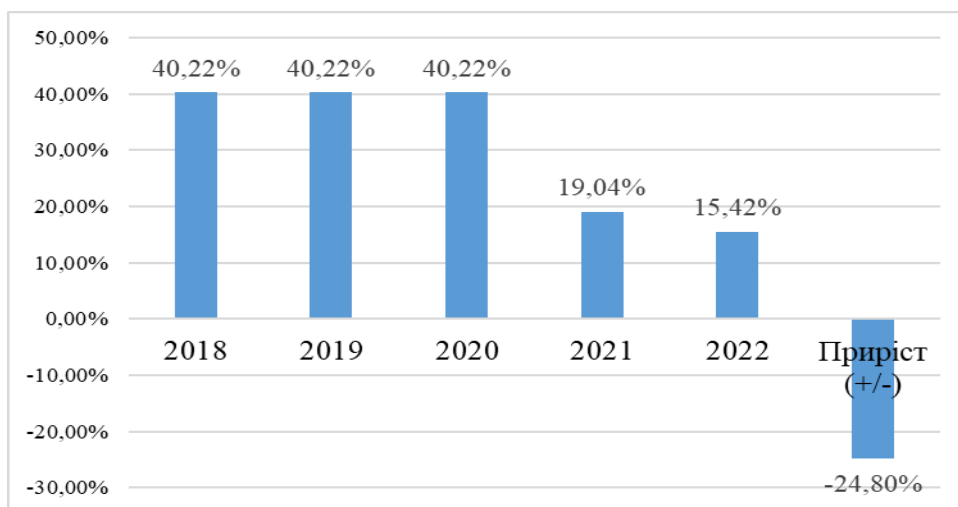

Рис. 2.6. Рівень зносу основних засобів ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» впродовж 2018-2022 р., %

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. Б

Динаміку акцій ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» з 2018 по 2022 рік зображено на рисунку 2.7.

Досліджені дані вказують на те, що торгівля акціями компанії відбувалася виключно протягом 2020 та 2021 років. Це спостереження підкреслює унікальні характеристики досліджуваного бізнесу.

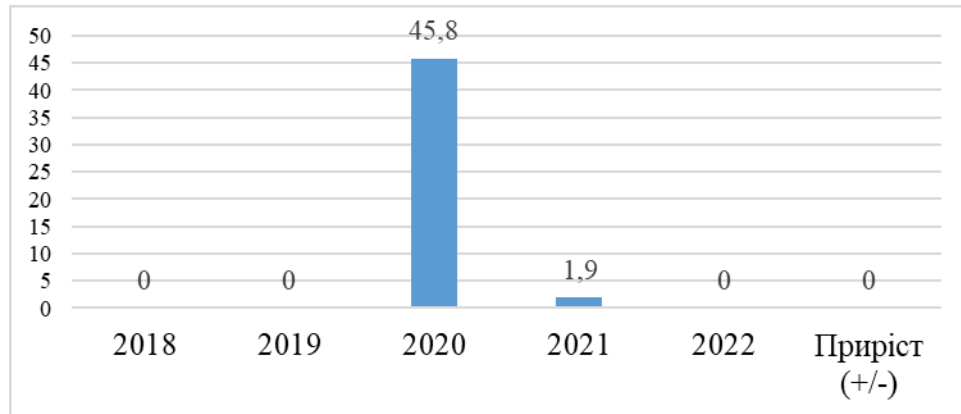

Рис. 2.7. Динаміка обсягів запасів ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» у 2018-2022 р., тис. грн

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

Натомість, протягом досліджуваного періоду часу вартість грошових коштів і порівняних активів зазнала приголомшливого зростання у 854,4 раза (рисунок 2.8). Крім того, варто відзначити, що 2022 рік продемонстрував найвище зареєстроване значення для цього конкретного показника.

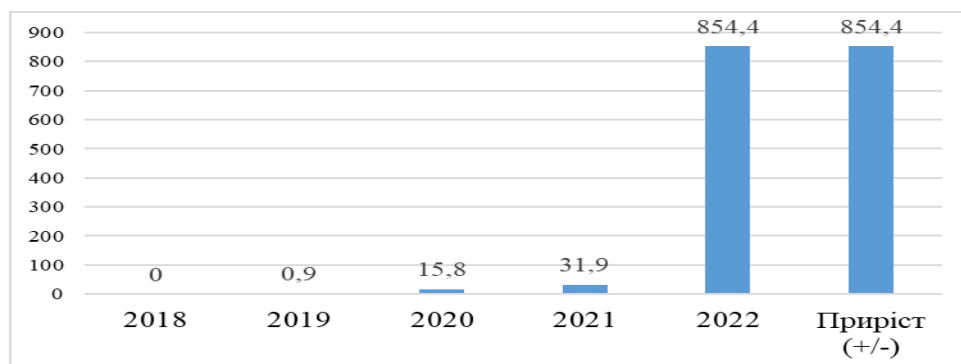

Рис. 2.8. Динаміка обсягів грошових коштів та їх еквівалентів ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» у 2018-2022 р., тис. грн

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

Загальна тенденція зміни розміру балансу ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» за вказаний період часу зображена на рисунку 2.9. Зокрема, у 2018 році баланс досліджуваного підприємства становив 209 тис. грн, тоді як у 2022 році він досяг 3 718 700 грн, що означає суттєве зростання на 3 509 700 грн. Таке зростання можна вважати сприятливим показником діяльності підприємства.

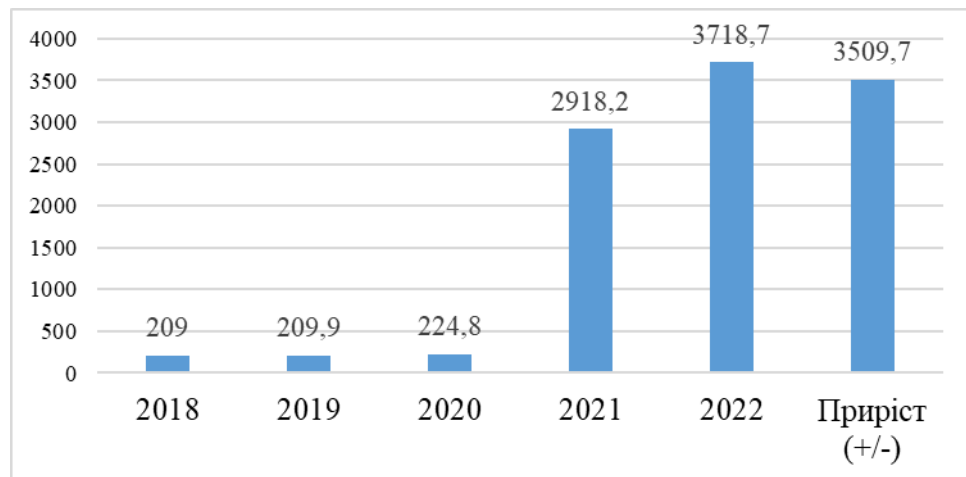

Рис. 2.9. Динаміка розміру балансу ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» у 2018-2028 р., тис. грн

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

На наступному етапі нашої перевірки ми зробимо всебічну оцінку коливань фінансових зобов'язань, які проявляються в балансі ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» з 2018 по 2022 рік (Дод. Б).

У таблиці 2.3 подано огляд результатів аналізу.

Вивчаючи надану інформацію, ми можемо помітити, що відбулися значні коливання в одному конкретному показнику, а саме в інших поточних зобов'язаннях (рисунок 2.10).

Зокрема, у 2018 році цей показник становив 889 тис. грн, а у 2022 році він зріс до 3230,9 тис. грн, тобто на 2341,9 тис. грн. Однак важливо зазначити, що таке зростання не обов'язково вказує на проблеми чи негативні наслідки.

Динаміка активів балансу ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»
за 2018-2022 роки, тис. грн.

Пасив	Код рядка	Роки					Відхилення (абсолютне), 2022/2018 рр.	Відхилення (відносне), 2022/2018 рр.
		2018	2019	2020	2021	2022		
I. Власний капітал								
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	0	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	685,3	1512,4	1613,5	305,6	395,6	-289,7	0,58
Усього за розділом I	1495	680,0	1507,1	1608,2	310,9	400,9	-279,1	0,59
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	0	0	0	0	0	0	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							0	-
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	0	0	0	0	73,6	0	збільш в 73,6 разів
розрахунками з бюджетом	1620	0	0,4	70,5	13,3	13,3	73,6	збільш в 13,3 рази
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0,4	0	13,3	13,3	0	збільш в 13,3 рази
Розрахунки зі страхування	1625	0	0	18,0	0	0	13,3	-
Інші поточні зобов'язання	1690	889,0	1716,6	1762,5	2594,0	3230,9	13,3	3,63
Усього за розділом III	1695	889,0	1717,0	1833,0	2607,3	3317,8	0	3,73
Баланс	1300	209,0	209,9	224,8	2918,2	3718,7	2341,9	17,8

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

Навпаки, зростання інших поточних зобов'язань можна пояснити різними факторами, такими як підвищена операційна діяльність, наприклад, приплив замовлень або початок нових проєктів, а також нові інвестиції або розширення ділових підприємств.

За період дослідження відбулася значна зміна розміру нерозподіленого прибутку. Зокрема, з 2018 по 2022 рік відбулося зменшення на 289,7 тис. грн, тобто з 685,3 тис. грн до 395,6 тис. грн. Крім того, якщо порівнювати показник 2018 року з попереднім періодом 2019-2020 років, де показник становив 1512,4 тис. грн та 1613,5 тис. грн відповідно, то помітно різке зниження цього показника наприкінці досліджуваного періоду.

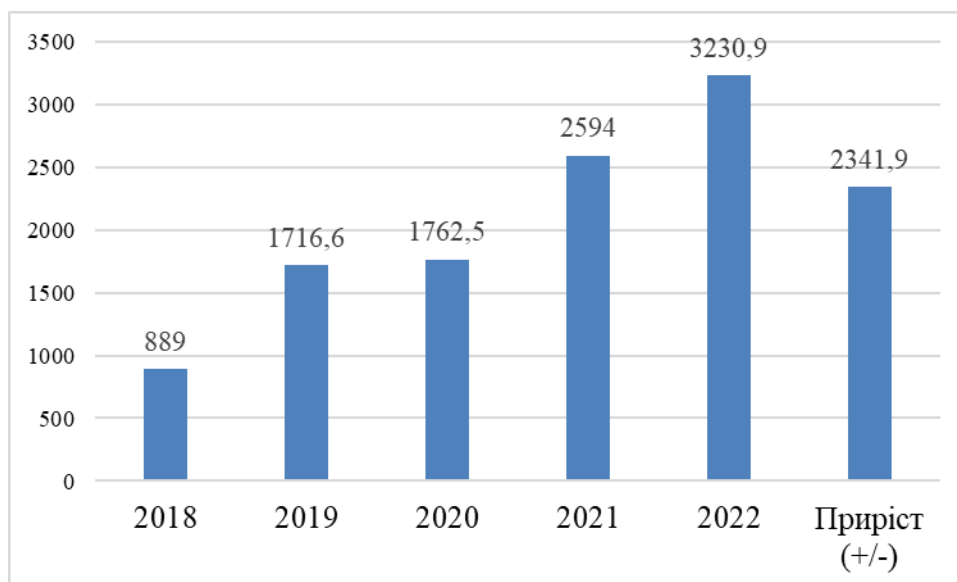

Рис. 2.10. Динаміка обсягів інших поточних зобов'язань ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» у 2018-2022 р., тис. грн

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

Фінансові труднощі або несприятливі операційні обставини можуть свідчити про зниження нерозподіленого прибутку. Це зниження можна пояснити впливом останніх подій, таких як пандемія COVID-19 і повномасштабне військове вторгнення в Україну.

Рисунок 2.11 наочно представляє коливання величини нерозподіленого прибутку.

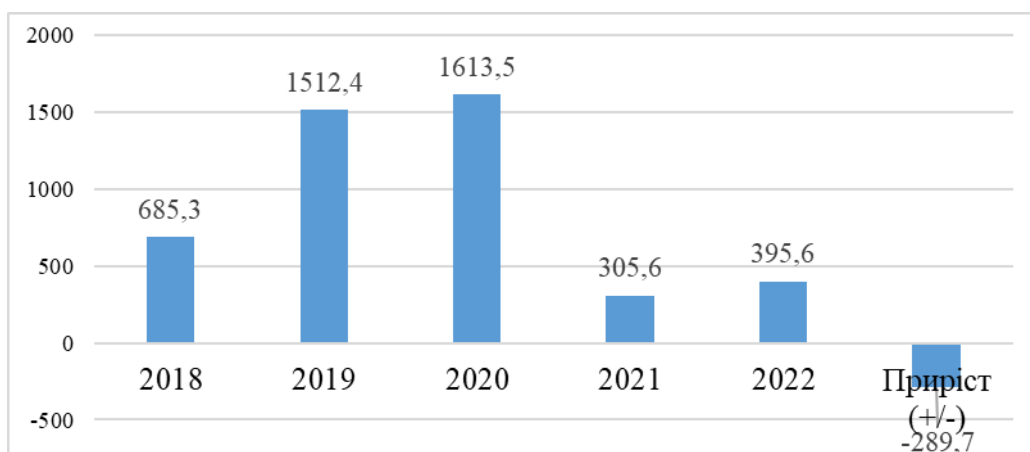

Рис. 2.11. Динаміка обсягів нерозподіленого прибутку ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» у 2018-2022 р., тис. грн

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

Розглянувши таблицю 2.3, можна зробити висновок про єдиний випадок поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги. Цей випадок відбувся виключно на кінець 2022 року на загальну суму 73,6 тис. грн.

При цьому страхові відшкодування склали 18 тис. грн і були виплачені протягом 2020 року.

Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом за останні роки демонструє помітні зміни. Зокрема, між 2018 і 2020 роками відбулося поступове зростання від нуля до 70,5 тис. грн. Проте, у 2021 і 2022 роках відбулося подальше зниження боргу, коли показник зменшився до 13,3 тис. грн.

Наочно коливання обсягу поточної кредиторської заборгованості по відношенню до бюджетних розрахунків показано на рисунку 2.12.

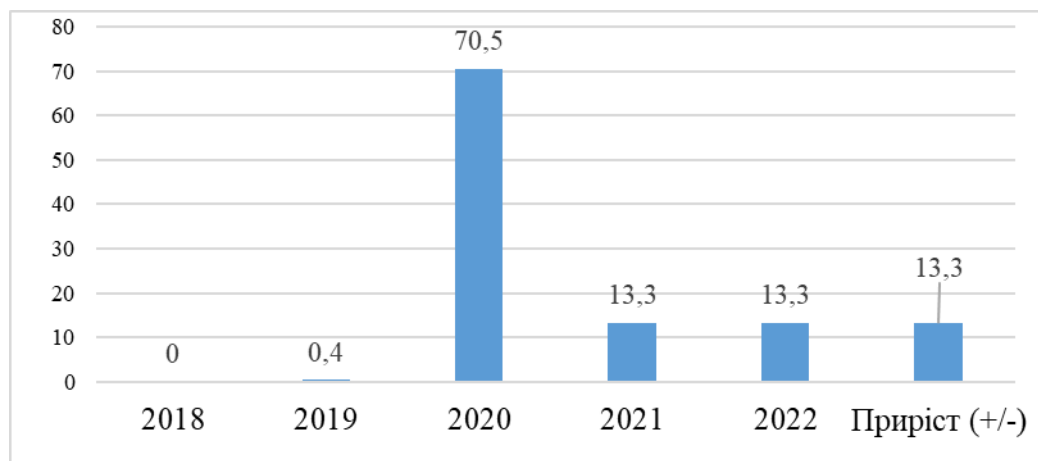

Рис. 2.12. Динаміка обсягів поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» у 2018-2022 р., тис. грн

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

Досліджуючи коливання активів і пасивів ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ», можна зробити попередню оцінку підвищення ефективності його господарської діяльності. Це видно зі зростання операційної діяльності та подальшого збільшення резервів готівки і їх еквівалентів. Отже, як наслідок спостерігається помітне розширення

розміру балансу підприємства, що є конкретним показником підвищення ефективності його господарської діяльності протягом зазначеного періоду дослідження.

Далі складено таблицю 2.4 для узагальнення коливань основних фінансово-економічних показників ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» за 2018-2022 роки.

Таблиця 2.4 відображає вичерпну компіляцію даних та інформації. Вона представляє широкий спектр відповідних статистичних даних і деталей у стислому та організованому форматі. Ця таблиця є цінним ресурсом для розуміння та аналізу компанії, що розглядається.

Таблиця 2.4

**Динаміка основних фінансово-економічних показників діяльності
ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» за 2018-2022 роки, тис. грн.**

Показник	Роки					Відхилення (абсолютне), 2022/2018 рр.	Відхилення (відносне), 2022/2018 рр.
	2018	2019	2020	2021	2022		
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	247,2	137,8	240,1	1543,5	4992,9	4745,7	20,2
Інші доходи	0	0	0	300,0	0	0	-
Разом доходи	247,2	137,8	240,1	1843,5	4992,9	4745,7	20,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	173,1	59,3	216,6	1250,0	4517,6	4344,5	26,1
Інші операційні витрати	72,0	77,2	21,2	519,8	365,6	293,6	5,1
Разом витрати	245,1	136,5	237,8	1769,8	4883,2	4638,1	19,9
Фінансовий результат до оподаткування	2,1	1,3	2,3	73,7	109,7	107,6	52,2
Податок на прибуток	0,4	0,3	0,4	13,3	19,7	19,3	49,3
Чистий прибуток (збиток)	1,7	1,0	1,9	60,4	90,0	88,3	52,9

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

При розгляді таблиці 2.4 стає очевидним, що чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»

зазнав значного зростання на 47545,7 тис. грн., що дорівнює приголомшливому збільшенню у 20,2 раза протягом досліджуваного періоду. Зокрема, у 2018 році обсяг становив 247,2 тис. грн, тоді як у 2022 році він зріс до 4992,9 тис. грн (рисунок 2.13).

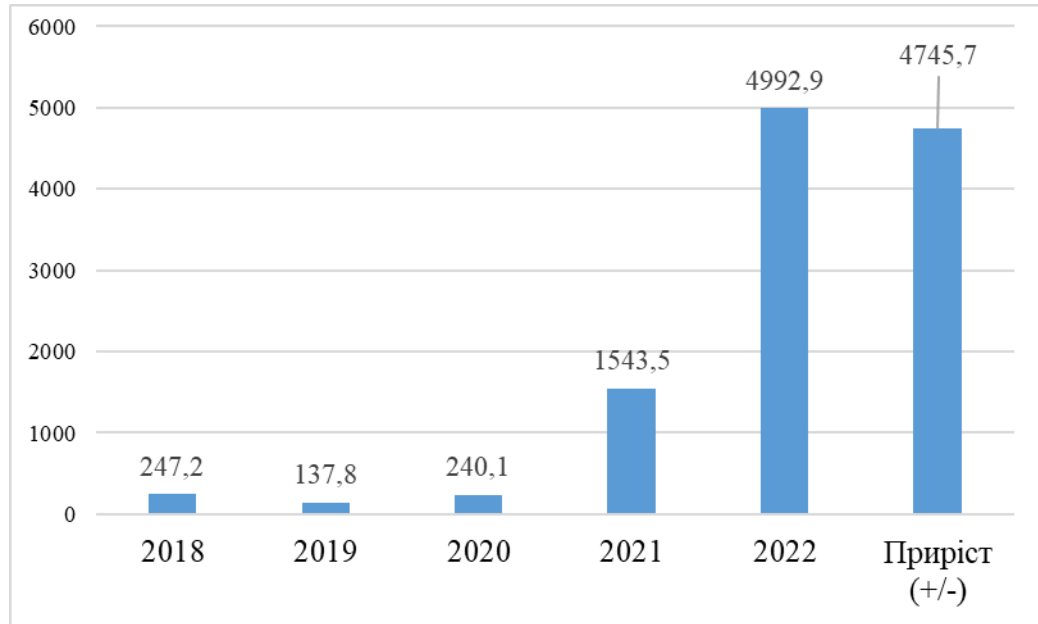

Рис. 2.13. Динаміка обсягів чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» у 2018-2022 р., тис. грн

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

При дослідженні витрат, пов'язаних зі збутом ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ», очевидно, що спостерігалася постійна тенденція зростання витрат (як і виручки від реалізації). У 2018 році виробничі витрати становили 173,1 тис. грн., а до 2022 року відбувся значний приріст на 4344,5 тис. грн., що склало 4517,6 тис. грн..

З точки зору візуального представлення вважаємо за необхідне показати тенденцію зміни собівартості продукції, що реалізовано (товари, роботи, послуги) у вигляді рисунка 2.14.

Особливо важливим з точки зору практичності є точне вимірювання фінансового тягаря, пов'язаного з проданими товарами, по відношенню до кількості їх продажів.

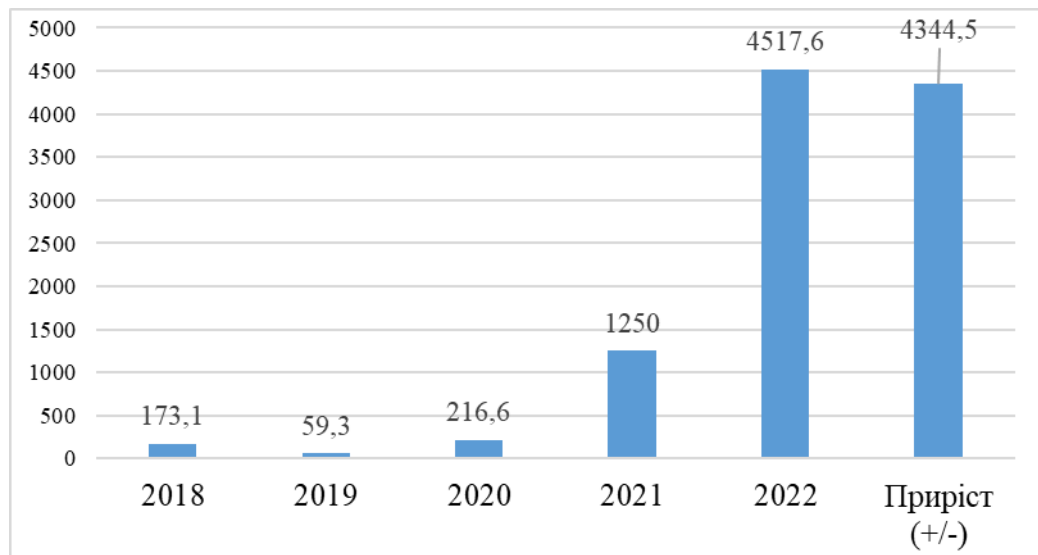

Рис. 2.14. Динаміка обсягів собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» у 2018-2022 р., тис. грн

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

Дані, представлені на рисунку 2.15, показують, що показник коливався між 2018 і 2022 роками. Зокрема, він коливався від 70,02% у 2018 році до 90,48% у 2022 році. Крім того, у 2019 році показник становив 43,03%, що вказує на змінний відсоток за показниками доходів і рентабельності досліджуваного підприємства протягом означеного періоду.

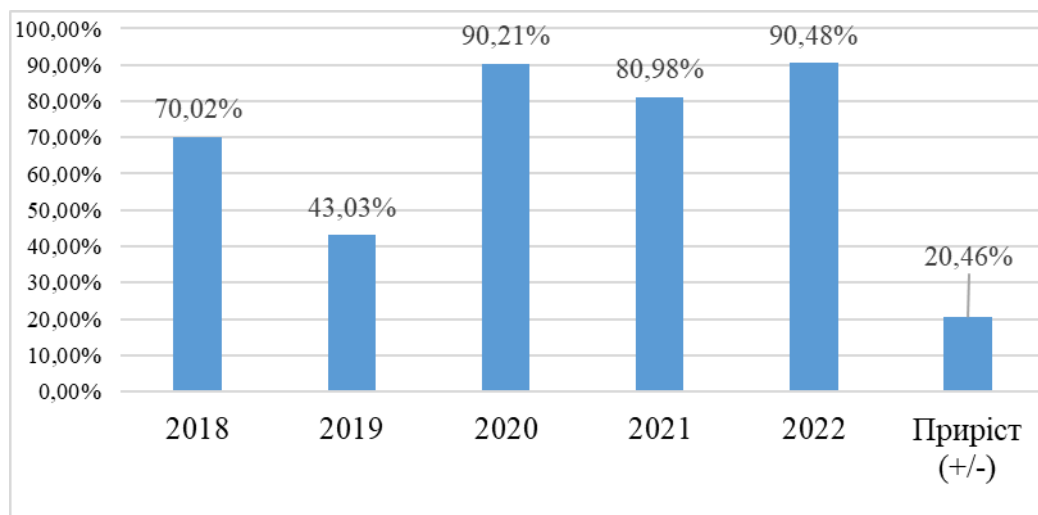

Рис. 2.15. Питома вага собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) в обсязі реалізації ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» впродовж 2018-2022 р, тис. грн

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

Уважно вивчивши коливання чистого прибутку (або збитку) компанії ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ», стає очевидним, що існує помітна висхідна тенденція з 2018 року по 2022 рік. Зокрема, чистий прибуток зріс з 1,7 тис. грн. у 2018 році. до 90,0 тис. грн у 2022 році, що свідчить про приголомшливе зростання за цей період у 52,9 рази.

Крім того, вважаємо доцільним розрахувати індекс рентабельності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» за період з 2018 по 2022 роки, що і показано на рисунку 2.16.

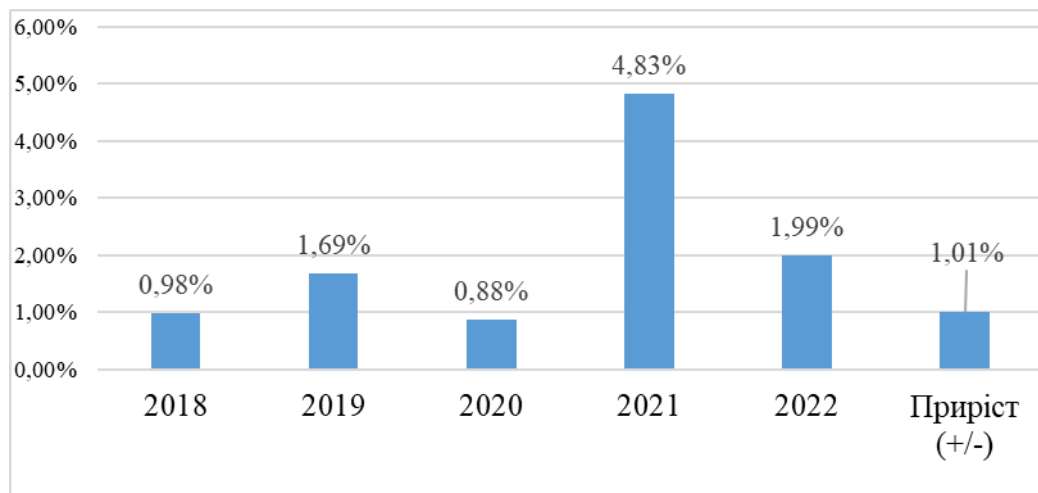

Рис. 2.16. Динаміка показника рентабельності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» у 2018-2022 р., тис. грн

Джерело: складено та розраховано за даними Дод. В

Рентабельність досліджуваного підприємства, як зазначено на рисунку 2.16, в цілому коливалася від 0,98% до 1,99%.

Одним з найважливіших показників ефективності підприємства є його загальний рівень прибутковості. Цей показник виявляє частку доходу, яка трансформується в прибуток. У поточному сценарії рівень рентабельності 0,98% і 1,99% означає, що компанія отримує прибуток, еквівалентний 0,98% і 1,99% від загального доходу.

Коли компанія має низький рівень прибутковості, це може свідчити про проблеми з управлінням витратами та неадекватним ціноутворенням на послуги. У таких ситуаціях бізнес, про який йде мова, може зіткнутися з

фінансовими труднощами і він обов'язково повинен зробити аналіз його операцій для підвищення прибутковості.

2.2. Оцінювання рівня інформаційного забезпечення діяльності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»

Достатність інформаційного забезпечення в контексті сприяння ефективності діяльності підприємства є поняттям достатньо суб'єктивним. Тому, задля проведення оцінки стану інформаційного забезпечення діяльності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» нами було проведено опитування персоналу даного підприємства.

Вагоме значення для сприяння ефективності діяльності підприємств має належний рівень забезпеченості усіх категорій працівників інформацією, необхідною для виконання їх трудових функцій.

На рис. 2.17 представлено результати оцінки працівниками ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» рівня забезпеченості інформацією.

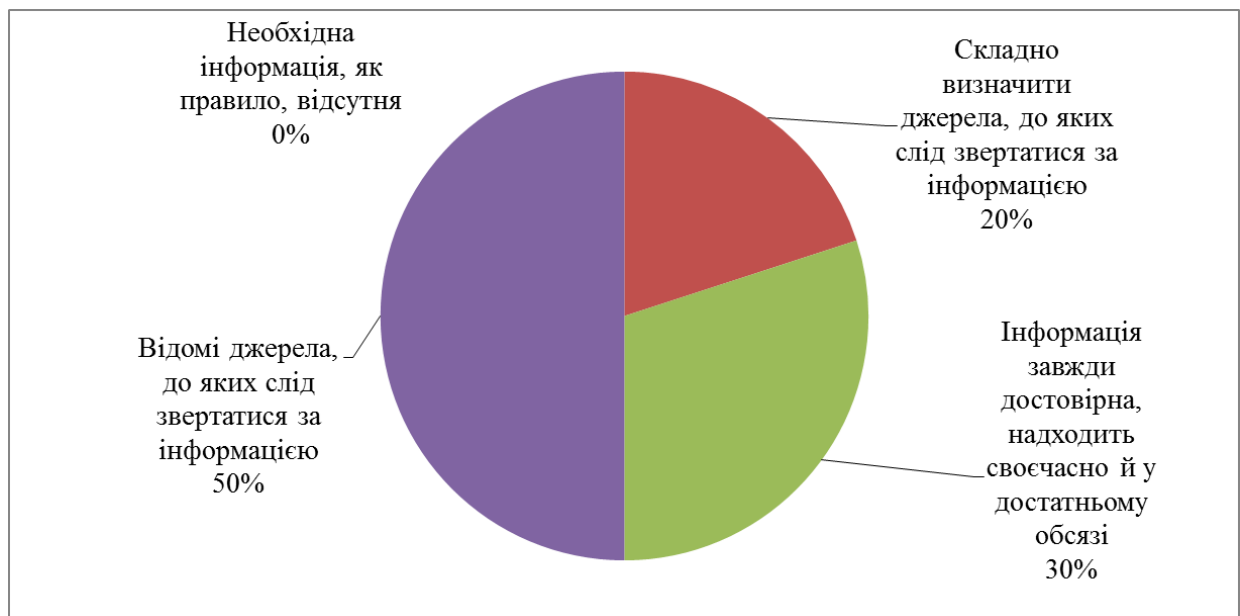

Рис. 2.17. Оцінка рівня забезпеченості працівників ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» інформацією, необхідною для виконання трудових функцій

Джерело: побудовано автором на основі результатів власного опитування

Як бачимо, 50% респондентів відзначили, що на підприємстві завжди відомі джерела, до яких необхідно звертатися за певною інформацією; 30% працівників вважають, що інформація є достовірною, своєчасною і достатньою; 20% персоналу зауважили, що іноді складно ідентифікувати джерела, до яких слід звертатися за певною інформацією; жоден працівник підприємства не вважає, що необхідна інформація переважно є відсутньою.

Наступним етапом дослідження стало опитування працівників підприємства з питань якості управління і прийняття рішень на підприємстві. Задля цього нами було використано відповідну методику та запропоновано респондентам оцінити кожен індикатор за шкалою від 1 (найгірший рівень) до 5 (найкращий рівень).

Критерії оцінку даного блоку показників представлено в табл. 2.5.

За результатами відповідей респондентів на питання щодо якості управління і прийняття рішень на підприємстві (рис. 2.18) можемо констатувати, що найбільш задоволені працівники стилем керівництва на підприємстві, який вони оцінюють як демократичний (за даним критерієм оцінка складає 4,3 бали із 5,0 можливих).

Рис. 2.18. Оцінка працівниками ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» якості управління і прийняття рішень на підприємстві, балів

Джерело: побудовано автором на основі результатів власного опитування

Таблиця 2.5

Критерії оцінювання якості управління і прийняття рішень на підприємстві

Індикатор	Критерії оцінки				
	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
1. Орієнтація на результат	Слабко простежується	Носить скоріше формальний характер	Визначені усі зацікавлені сторони	Потреби зацікавлених сторін оцінюються чітким і структурованим шляхом	Наявний чіткий механізм для збалансування очікувань всіх зацікавлених сторін
2. Управління, що ґрунтується на процесах і фактах	Відсутнє	Використовується частково	Визначені процеси, необхідні для досягнення бажаних результатів	Порівняльні дані та інформація використовуються для встановлення цілей, що стосуються усіх процесів	Показники можливостей і стабільності процесів вимірюються, досліджуються і використовуються для удосконалення рівня виконання
3. Лідерство та відповідність цілям	Відсутність сильних лідерів в організації, політика та цілі у сфері якості не визначені	Наявні лідерські навички у перших керівників організації, політика та цілі носять декларативний характер	Визначені політика і цілі в сфері якості активно підтримуються лише на рівні вищого керівництва	Політика, персонал і робочі процеси узгоджені між собою. Існує лідерства	Спільні цінності і "модельна" етика існують на всіх рівнях організації, присутні сильні лідери
4. Стиль керівництва	Не можна визначити стиль керівництва	На практиці не виникає питання про значення стилю керівництва, керівництво ліберальне	Визнається певна роль стилю керівництва, віддається перевага авторитарним методам	Стиль керівництва розглядається як важливий чинник ефективності, перевага віддається демократичним методам	Стиль ситуативний, змінюється в залежності від рівня зрілості робітника

Продовження табл. 2.5

Індикатор	Критерії оцінки				
	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
5. Рівень централізації влади	Повнота влади зосереджена в руках виключно директора	Керівництво здійснюється вузькою групою осіб: директором та заступником	Делегування влади здійснюється вибірково	Владні повноваження розподілено в інтересах осіб – носіїв цих повноважень	Владні повноваження чітко розподілено у інтересах оперативності бізнес-процесу, широко використовується делегування повноважень
6. Ступінь залучення робітників до прийняття рішень	Робітники не в змозі впливати на прийняття рішень	Робітники впливають на такі рішення, що стосуються їх особисто	До деяких робітників керівництво прислухається	На підприємстві діє профспілка, що виступає від імені трудового колективу	Представники трудового колективу входять до органів управління і справляють реальний вплив на процес прийняття рішень
7. Постійне удосконалення	Спроби впровадження інновацій та удосконалень найчастіше виявляються неефективними	Удосконалення процесів на підприємстві відбувається повільно і в недостатньому обсязі	Можливості для удосконалення ідентифікуються і використовуються	Цілі постійного удосконалення встановлюються для всіх працівників	Успішні інновації та удосконалення широко розповсюджені та інтегровані у загальну систему

Джерело: [40, с. 205-207]

Щодо ступеню орієнтації на результат було одержано оцінку 3,7 бали, лідерства та відповідності цілям – 3,3 бали, прагнення до постійного удосконалення – 3,1 бали, рівня використання в управлінні процесів і фактів – 3,0 бали, рівня централізації влади – 2,9 бали, ступеню залучення робітників до прийняття рішень – 2,7 бали.

Отже, рівень якості управління і прийняття рішень на підприємстві можна оцінювати як середній та вище середнього.

Також було проаналізовано якість управління інформаційними потоками на підприємстві, користуючись критеріями оцінки, які наведено в табл. 2.6.

За результатами відповідей респондентів на питання щодо якості управління інформаційними потоками на підприємстві (рис. 2.19) було зроблено висновок, що рівень наявності необхідної для роботи інформації працівники оцінюють на 4,0 бали (із 5,0 максимальних), наявність каналів розповсюдження інформації та внутрішніх комунікацій – на 3,9 бали, власні навички з використання засобів комунікацій – на 3,7 бали, забезпеченість засобами комунікацій – на 3,5 бали, а організаційні, інформаційні та комунікаційні технології збирання, розповсюдження існуючих та продукування нових знань – на 3,1 бали.

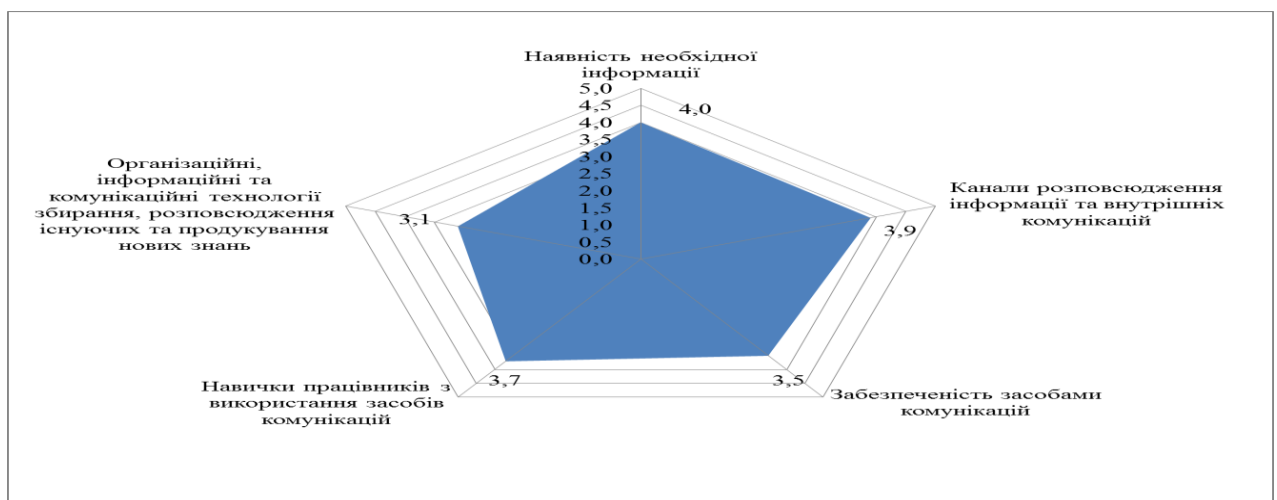

Рис. 2.19. Оцінка працівниками ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» якості управління інформаційними потоками на підприємстві, балів

Джерело: побудовано автором на основі результатів власного опитування

Таблиця 2.6

Критерії оцінювання якості управління інформаційними потоками на підприємстві

Індикатор	Критерії оцінки				
	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
1. Наявність необхідної інформації	Необхідна інформація часто відсутня	Необхідна інформація надходить із запізненням та суттєвими помилками	У разі відсутності необхідної інформації відомо, до кого за нею звертатися	Необхідна інформація, як правило, надходить своєчасно	Необхідна інформація завжди надходить своєчасно та у достатньому обсязі
2. Канали розповсюдження інформації та внутрішніх комунікацій	Передача інформації „згори-донизу”, відсутність чіткого зворотного зв’язку	Обмін інформацією між різними структурними підрозділами суттєво ускладнений	Обмін інформацією відбувається переважно за розпорядженням	Наявний обмін інформацією між різними структурними підрозділами для досягнення загальної мети	Ефективний обмін інформацією між керівництвом та рядовими співробітниками, наявність чіткого зворотного зв’язку, заохочення до вільного висловлення ідей і пропозицій
3. Забезпеченість засобами комунікацій	Знаходиться на дуже низькому рівні, наявні засоби комунікацій морально та фізично застарілі	Недостатність та обмежений доступ до засобів комунікацій	Вільний доступ до сучасних засобів комунікацій лише для окремих категорій персоналу	Більшість співробітників забезпечені засобами комунікацій в обсязі, достатньому для виконання службових обов’язків	Співробітники усіх підрозділів забезпечені у достатньому обсязі сучасною комп’ютерною технікою, мають доступ до мережі Інтернет та власної бази даних підприємства

Продовження табл. 2.5

Індикатор	Критерії оцінки				
	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
4. Навички працівників з використання засобів комунікацій	Більшість співробітників не мають навичок з використання сучасних засобів комунікацій	Навички працівників з використання засобів комунікацій знаходяться на низькому рівні	-,,- на середньому рівні	-,,- на рівні, достатньому для виконання своїх службових обов'язків	Більшість співробітників вільно користуються сучасними засобами комунікацій та постійно підвищують свої вміння у цьому напрямку
5. Організаційні, інформаційні та комунікаційні технології збирання, розповсюдження існуючих та продукування нових знань	Переважає усний обмін інформацією	Обмежуються усним спілкуванням та формалізованими звітами, доступ до яких мають лише певні категорії персоналу	Обмежуються усним спілкуванням та формалізованими звітами, що доступні усім співробітникам	Наявність на підприємстві власної бази даних, переважно теоретичного змісту	Наявність на підприємстві власної бази даних, що включає в себе відповіді на питання, що найчастіше виникають у рамках певного процесу, опис вирішення конкретних проблем на основі минулого досвіду тощо

Джерело: [40, с. 207-208]

Отже, рівень якості управління інформаційними потоками на підприємстві за результатами опитування є вищим за середній. При цьому потребують подальшого вдосконалення аспекти розвитку навичок співробітників щодо використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій, забезпеченості сучасними засобами комунікацій.

Також респондентам було запропоновано оцінити пріоритетні потреби в інформації за конкретними галузями знань, результати такої оцінки представлено на рис. 2.20.

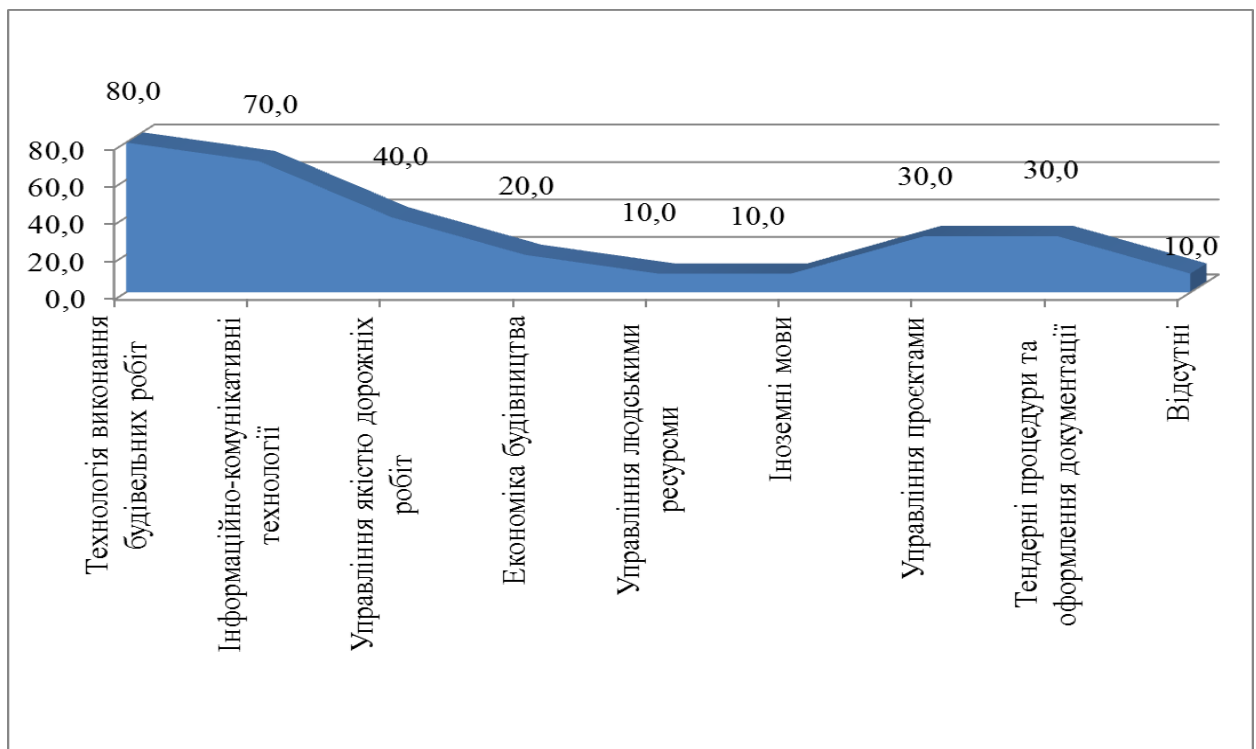

Рис. 2.20. Оцінка працівниками ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» пріоритетності потреб в інформації за галузями знань, %

Джерело: побудовано автором на основі результатів власного опитування

Як бачимо з рис. 2.20, на першому місці серед пріоритетних інформаційних потреб працівників підприємства знаходяться технології виконання геодезичних робіт (більше інформації з цих питань бажали б отримати 80,0% працівників). Високими є інформаційні потреби стосовно використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій – їх затребуваність відзначили 70,0% працівників. Третє місце займають

інформаційні потреби з питань забезпечення якості геодезичних робіт (40,0% респондентів). По 30,0% опитаних працівників бажали б отримати більше інформації стосовно управління проєктами, тендерних процедур та оформлення документації; 20,0% – з питань економіки; по 10,0% респондентів – знання іноземних мов та методів управління людськими ресурсами. Також, 10,0% персоналу зазначили, що додаткові інформаційні потреби у них відсутні.

Таким чином, проведений аналіз специфіки функціонування, показників результативності фінансово-економічної діяльності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» дозволив констатувати, що ділова активність даного підприємства має тенденцію до зростання. Зафіксовано підвищення обсягів чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), в останні два роки почала вирівнюватися ситуація стосовно забезпечення прибутковості діяльності підприємства. Негативним аспектом є високий рівень зносу основних засобів на підприємстві.

У сфері інформаційного забезпечення діяльності підприємства можна відзначити, що якість прийняття управлінських рішень та управління інформаційними потоками, на думку працівників, є на рівні середньому та вище середнього. Інформація, необхідна працівникам для виконання своїх трудових функцій, як правило, наявна, або ж відомі джерела, до яких слід звертатися за тією чи іншою інформацією. Працівники підприємства відмітили високий рівень своєї зацікавленості щодо подальшого вдосконалення навичок використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій. Зважаючи на викладене, подальше вдосконалення менеджменту інформаційного забезпечення діяльності досліджуваного підприємства дозволить підвищити рівень його конкурентоспроможності на регіональному ринку виконання геодезичних робіт, сприятиме нарощуванню обсягів ділової активності, розширенню клієнтської бази.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Напрями вдосконалення інформаційного забезпечення діяльності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ»

До напрямів удосконалення менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємства в цілому вважаємо за доцільне віднести:

- запровадження на підприємстві стратегічного підходу до управління інформацією;
- запровадження сучасних технологічних рішень, спрямованих на підвищення якості інформаційного забезпечення;
- налагодження чіткого контролю за дотриманням інформаційної безпеки;
- пошук джерел фінансових ресурсів для оновлення засобів інформаційного забезпечення підприємства;
- поліпшення інформаційного забезпечення управлінських рішень на підприємстві.

Напрями вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підприємства пов'язані з такими аспектами, як активність, безперервність, висока технічна оснащеність, законність та компетентність (рис. 3.1).

Розвиток підприємств залежить від правильної ідентифікації інформаційних запитів керівництва та застосування сучасних управлінських методик. Так, у випадку орієнтованості керівництва переважно на економічну сферу (зростання обсягів прибутку, мінімізація витрат, максимізація вартості підприємства) доцільним є застосування системи вартісно-орієнтованого управління. Систему управління якістю доцільно застосовувати у разі орієнтованості менеджменту підприємства більшою

мірою на соціальну сферу (виробництво якісної продукції та надання високоякісних послуг, максимальне задоволення потреб споживачів). Систему еколого-орієнтованого управління варто застосовувати у випадку орієнтованості менеджменту підприємства на навколишнє середовище (збереження довкілля і природних ресурсів, оптимальне й раціональне використання всіх видів ресурсів, мінімізація кількості відходів) [33].

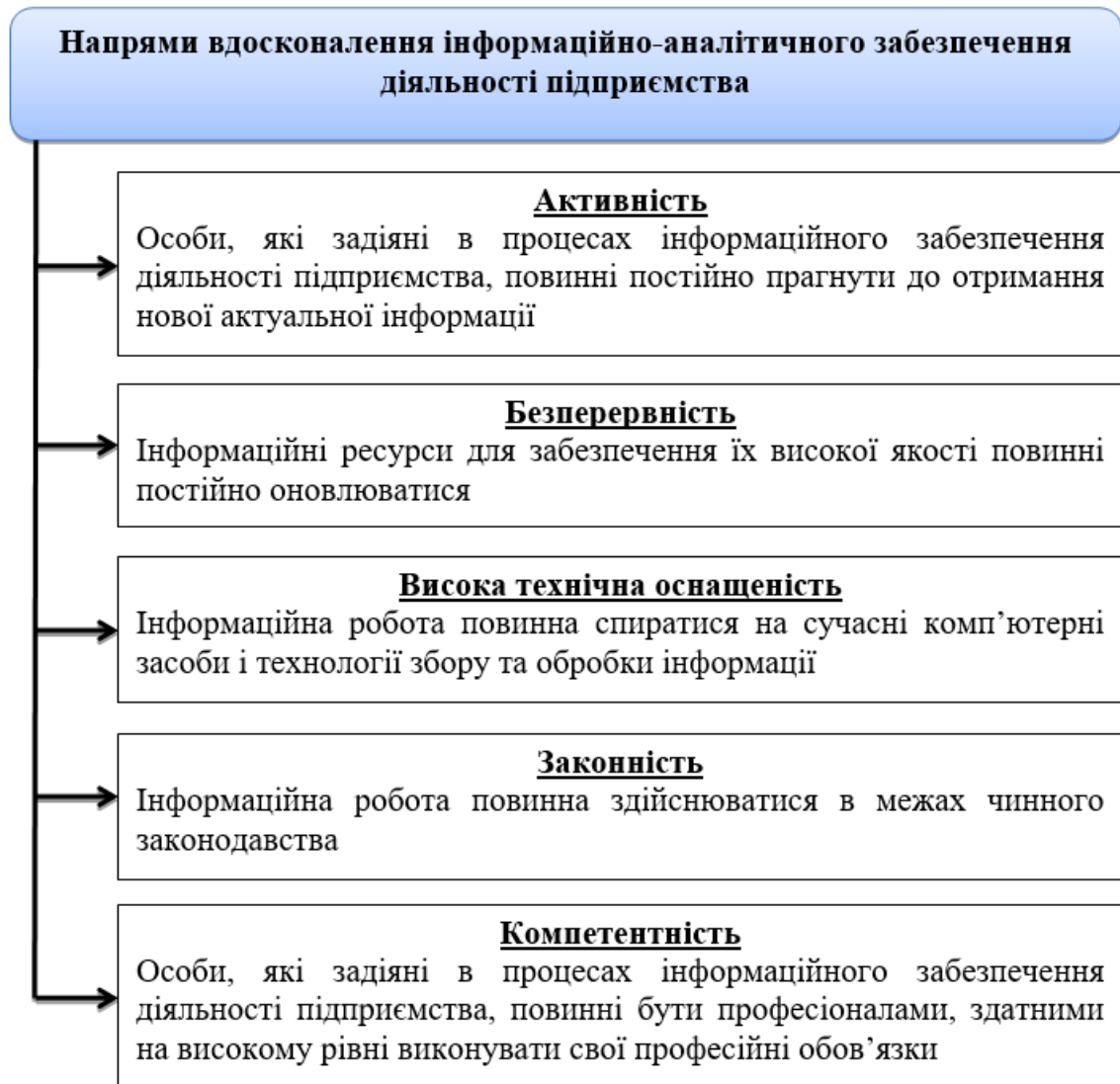

Рис. 3.1. Напрями вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підприємства

Джерело: складено на основі [35]

На сьогоднішній день не викликає сумнівів той факт, що забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання в мінливому економічному

просторі, зростання ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств нерозривно взаємопов'язані з удосконаленням інформаційного забезпечення управлінського персоналу, оптимізацією процесів збирання, збереження, систематизації і опрацювання інформаційних ресурсів. Активізація підприємницької діяльності значною мірою залежить від спроможності підприємств критично оцінювати відповідні зміни у зовнішньому оточенні та їх здатності адаптуватися до цих змін у найкоротші терміни. Це вимагає наявності відповідного інформаційного забезпечення, осучаснення технологій і методів менеджменту, що віддзеркалюється у застосуванні на мікроекономічному рівні сучасних інформаційних систем управління.

Впровадження ефективних систем інформаційного забезпечення сприяє зростанню продуктивності праці управлінців, підвищенню обґрунтованості прийняття управлінських рішень та мінімізації часу на їх розробку. Сучасну інформаційну систему управління підприємством складно уявити без новітніх програмних засобів і продуктів, інтелектуальних технологій обробки інформації. Такі технології передбачають використання комплексу організаційно-технічного, нормативного, інформаційного і програмного забезпечення в діяльності підприємства. Повинні активно впроваджуватися процедури безперервного моніторингу ситуації у внутрішньому і зовнішньому середовищі підприємства, аналіз, моделювання і прогнозування соціально-економічних явищ і процесів.

Детальне дослідження процесів інформаційного забезпечення ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» дозволяє обґрунтувати пріоритети удосконалення діючої на підприємстві інформаційної системи, пов'язані з поліпшенням інформаційного забезпечення, дотриманням норм, процедур і правил у сфері забезпечення інформаційної безпеки, впровадженням практики оцінювання ефективності роботи інформаційної системи та навчання персоналу навичкам ефективної роботи з цією системою.

Необхідно підкреслити, що якість інформаційних систем в цілому залежить від їх ефективності і надійності. Надійність інформаційної системи управління повинна відповідати вимогам щодо її довговічності, тривалого терміну безвідмовної роботи, придатності до ремонту основних фізичних елементів інформаційного забезпечення. Тобто, інформаційна система управління має володіти здатністю зберігати у робочому стані всі свої елементи, чітко та безвідмовно виконувати свої основні функції, а параметри її функціонування повинні знаходитися в допустимих межах.

До ключових чинників, які визначають рівень надійності інформаційної системи управління, можуть бути віднесені:

- ступінь надійності програмних продуктів, ефективність їх цілісної взаємодії між собою, пропускна спроможність щодо опрацювання великих та надвеликих обсягів інформації, злагоджена структура використання програмних засобів у межах інформаційної системи управління;
- сучасність та надійність технічних засобів, їх можливості забезпечення безвідмовної роботи у межах інформаційної системи управління;
- сприятливий режим експлуатації технічних засобів інформаційного забезпечення, дотримання вимог техніки безпеки й охорони праці;
- наявність резервного копіювання інформації, баз даних, баз знань та інших ключових інформаційних ресурсів підприємств, що дозволяє відновити роботу інформаційної системи управління у випадку пошкодження чи виходу з ладу основних носіїв інформації;
- раціональність організації системи управління інформацією, чіткий розподіл завдань, обов'язків та відповідальності при виконанні функцій управління інформаційними ресурсами підприємства;
- компетентність і рівень кваліфікації осіб, задіяних у процесах інформаційного забезпечення діяльності підприємства, лояльність і надійність персоналу, що мінімізуватиме ризики несанкціонованого доступу до інформаційних ресурсів;

— своєчасне застосування засобів технічної діагностики основних елементів системи інформаційного забезпечення.

Стосовно ефективності інформаційної системи управління на підприємстві необхідно відзначити, що вона може розглядатися у вузькому і широкому значенні. У вузькому розумінні ефективність інформаційної системи визначається як відношення витрат на впровадження та подальший супровід функціонування до результатів, отриманих в процесі її використання. Основними показниками економічної ефективності інформаційної системи управління можуть слугувати обсяг отриманого економічного ефекту за певний проміжок часу; терміни окупності витрат, понесених у зв'язку із запровадження інформаційної системи.

У широкому розумінні ефективність інформаційної системи управління може трактуватися в контексті підвищення якості управлінських процесів на підприємстві. У такому випадку показниками ефективності інформаційної системи можуть слугувати скорочення часу на пошук, збір, опрацювання й передання по інформаційним каналам зв'язку інформації, необхідної для реалізації функцій управління суб'єктом господарювання, мінімізація часу на розробку та обґрунтування управлінських рішень, підвищення їх раціональності. У свою чергу, запровадження сучасної інформаційної системи дозволяє суттєво поліпшити форми та методи управлінського впливу на керований об'єкт.

На сьогодні все більш поширеними стають технології безпаперового інформаційного обміну. З цією метою застосовуються потужні комп'ютерні системи, які об'єднуються між собою за допомогою всесвітніх, національних чи локальних інформаційних мереж. Якщо на підприємстві наявна власна автоматизована інформаційна система, відбувається значно більш оперативне інформування вищого керівництва, менеджерів середньої та нижчої ланки, виконавців конкретних видів робіт (в залежності від їх функцій, обов'язків і повноважень) про ситуацію у певних сферах діяльності підприємства та її зміни в режимі реального часу.

Вивільнення додаткового часу у разі впровадження автоматизованої системи інформаційного обміну та опрацювання інформації на підприємстві сприяє розвитку креативності, пошуку кращих шляхів виконання певних видів робіт, дозволяє здійснювати систематичний контроль за процесами реалізації прийнятих управлінських рішень.

З точки зору конкретних завдань, які виконує система інформаційного забезпечення діяльності підприємства, можуть бути рекомендовані такі пропозиції щодо поліпшення:

- оптимізація процедур збору первинної інформації;
- оптимізація процесів планування і прогнозування діяльності підприємства з використанням систем автоматизованої обробки інформації;
- поліпшення процесів обліково-аналітичної діяльності на підприємстві;
- поліпшення процесу виконання контрольних та моніторингових функцій на підприємстві;
- оптимізація форм і методів складання звітності, підготовки документації, системи документообігу;
- раціоналізація методів, важелів та інструментів управління в цілому.

Налагодження своєчасних процесів збирання, обміну та опрацювання інформації, яка б комплексно характеризувала всі показники і процеси діяльності суб'єкта господарювання дозволить підвищити якість управління та кінцеві результати діяльності підприємства.

На підприємстві актуальною є необхідність поліпшення системи професійного навчання персоналу, спрямованої на цілеспрямований розвиток навичок використання інформаційної системи управління та сучасних інформаційно-комунікативних технологій. За рахунок цього можливо вирішити завдання як формування більш ефективної інформаційної системи управління виробничим процесом, так і її своєчасної адаптації до зміни внутрішніх і зовнішніх умов діяльності підприємства.

Таким чином, актуалізується потреба у запровадженні комплексу заходів, спрямованих на зростання інформаційного потенціалу системи управління підприємством та обґрунтування послідовності їх проведення за рахунок покращання інформаційної системи менеджменту і впровадження нових інформаційних технологій, реформування організаційної структури управління з врахуванням внутрішніх і зовнішніх потреб і можливостей підприємства, а також удосконалення кадрової політики з урахуванням процесів інформатизації на підприємстві.

Отже, підприємство має відслідковувати можливості використання інформаційних технологій у сферах його діяльності й впроваджувати їх у власну інформаційну систему менеджменту з метою зростання інформаційного потенціалу. При цьому не варто допускати критичного відставання у будь-якій сфері діяльності підприємства внаслідок недовикористання певних видів сучасних інформаційних технологій. Тобто, підприємство має постійно розвивати власний інформаційний потенціал та систему комунікацій, враховуючи всі фактори впливу на нього з метою підтримання своєї конкурентоспроможності протягом тривалого часу.

3.2. Заходи щодо підвищення рівня інформаційної безпеки на підприємстві

У сучасних умовах прискорення процесів обміну інформацією, розвитку інформаційно-комунікативних технологій особливої актуальності набувають питання забезпечення захисту інформації від внутрішніх та зовнішніх загроз, формування на підприємствах дієвої системи інформаційної безпеки.

Тому, нагальною є необхідність одночасно забезпечити гнучкість процесів аналізу, прогнозування та інформаційно-аналітичної підтримки управління інформаційною безпекою, узгоджену обробку та зберігання оперативних задач, знань та ризиків у сфері інформаційної безпеки в умовах

неповноти інформації, оцінювання поточного стану інформаційної безпеки, застосування принципів системного підходу в управлінні інформаційною безпекою.

Склад і структура інформаційно-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки суб'єкта господарювання залежать від потреб користувачів (керівництва підприємства, керівників структурних підрозділів, окремих працівників відповідно до рівня доступу до інформації та функціональних обов'язків) та структури інформації, що опрацьовується. При цьому інформаційно-аналітичне забезпечення системи економічної безпеки має об'єктивно відображати інформацію про стан суб'єкта на будь-якій момент часу із будь-яким ступенем деталізації, а також урахувати показники зовнішнього середовища.

У разі виникнення ситуації погіршення якісних характеристик інформаційних ресурсів на підприємстві, тобто збоїв щодо дотримання параметрів доступності, конфіденційності, релевантності, достовірності інформації, одразу виникають проблемні аспекти щодо ефективного функціонування суб'єкта господарювання в цілому. Наприклад, розголошення інформації, яка становить комерційну таємницю, загрожують підприємству втратою ключових клієнтів і партнерів по бізнесу. Різноманітні збої у сфері зберігання, обробки та аналізу інформації можуть призвести до ускладнення управління виробничими процесами, несвоєчасного подання обов'язкової фінансової звітності або допущення у ній помилок і неточностей.

Для здійснення ефективного управління системою інформаційної безпеки підприємства важливе значення має ідентифікація порушників такої безпеки, що можуть бути класифіковані за такими ознаками (табл. 3.1): відношенням до інформаційної системи, мотивами порушення, рівнем знань про інформаційну систему, за часом та місцем дії, за рівнем можливостей.

Таблиця 3.1

Класифікація порушників інформаційної безпеки підприємств

Ознака класифікації	Типи порушників інформаційної безпеки
Стосовно інформаційної системи	а) внутрішні, які включають користувачів системи, персонал, що обслуговує технічні засоби, керівників різних рівнів посадової ієрархії, співробітників підрозділу розробки і супроводу програмного забезпечення, технічний персонал, що обслуговує приміщення; б) зовнішні, до числа яких входять представники організацій, взаємодіючих з питань забезпечення життєдіяльності установи, представники конкуруючих установ або особи, що діють за їхнім завданням, відвідувачі, особи, які випадково чи навмисно порушують пропускний режим, будь-які особи за межами контрольованої зони тощо.
За мотивами порушення	а) безвідповідальні особи; б) особи, що мають корисливий інтерес; в) особи, які прагнуть самоствердитись.
За рівнем знань про інформаційну систему	а) знає функціональні особливості системи; б) має високий рівень знань у сфері програмування, проектування та експлуатації системи; в) має високий рівень знань та досвід роботи з технічними засобами системи.
За часом дії	а) у процесі функціонування системи; б) у період неактивних компонентів системи; в) як у процесі функціонування системи, так і в період відсутності активності компонентів системи.
За рівнем можливостей	а) застосовуючи агентурні методи оволодіння відомостями; б) застосовуючи пасивні засоби; в) використовуючи тільки штатні засоби та недоліки системи захисту для її подолання; г) застосовуючи методи та засоби активного впливу.
За місцем дій	а) без доступу на контрольовану територію; б) із контрольованої території без доступу в приміщення; в) усередині приміщення, але без доступу до технічних засобів системи; г) із робочих місць кінцевих користувачів системи; д) з доступом у зону даних; е) з доступом у зону керування засобами безпеки системи.

Джерело: складено на основі [7, с. 67].

Ключовою метою забезпечення інформаційної безпеки на підприємстві є формування дієвої політики захисту інформації від несанкціонованого доступу. Така політика передбачає напрацювання та реалізацію порядку, норм і правил щодо організації роботи з інформацією, режиму доступу до інформаційних ресурсів, надійного зберігання інформації.

В процесі формування політики інформаційної безпеки на підприємстві доцільно враховувати ймовірний характер впливу внутрішнього та

зовнішнього середовища, наявні технології роботи з інформацією, технічні і програмні засоби. Варто ідентифікувати потенційні ризики і загрози у сфері інформаційної безпеки підприємства, класифікувати можливі дії порушників інформаційного простору і на цій основі визначити відповідні засоби протидії.

Політика інформаційної безпеки підприємства повинна включати комплекс усіх доступних засобів захисту інформаційних ресурсів (нормативно-правові, фізичні, технічні, організаційно-адміністративні, морально-психологічні, етичні тощо) та чітко регламентувати процедури застосування кожного засобу захисту.

Основними принципами політики інформаційної безпеки підприємства слід вважати наступні:

- комплексний характер захисту;
- системний підхід до організації захисту;
- гнучкість управління захистом інформації;
- безперервність контролю й моніторингу загроз у сфері інформаційної безпеки;
- зручність і доступність використання засобів захисту інформаційних ресурсів;
- ефективність системи захисту інформації.

Дотримання зазначених вище принципів дозволить досягнути ключових завдань у сфері забезпечення інформаційної безпеки підприємства, а саме:

- врахування вимог чинних нормативно-правових актів у сфері захисту інформації, відображення їх у внутрішніх нормативних документах підприємства та дотримання їх на всіх етапах управління інформаційним забезпеченням;
- забезпечення економічної ефективності реалізованих заходів у сфері інформаційної безпеки, тобто витрати на запровадження і підтримання

в актуальному стані системи інформаційної безпеки не повинні перевищувати позитивні результати від її здійснення;

- забезпечення оцінки стану системи інформаційної безпеки та систематичної перевірки дієвості її елементів;

- спрямування першочергових зусиль на забезпечення захисту інформації, яка є критичною для безпроблемного функціонування суб'єкта господарювання;

- забезпечення обізнаності усіх категорій працюючих на підприємстві з порядком, процедурами та нормативами у сфері захисту інформації, встановлення персональної відповідальності у разі порушення правил інформаційної безпеки;

- наявність резервних засобів відновлення роботи системи інформаційного забезпечення у разі виходу з ладу певних її елементів з технічних, технологічних, антропогенних чи будь-яких інших причин, резервне копіювання та зберігання критичної для підприємства інформації з використанням диверсифікованих джерел.

Сукупність заходів, спрямованих на забезпечення економічної безпеки підприємства, відображено на рис. 3.2.

До найбільш простих, і водночас дієвих, методів попередження виникненню загроз у сфері інформаційної безпеки належать здійснення процедур ідентифікації та авторизації користувачів. Ці методи дозволяють уникнути несанкціонованого доступу до електронних носіїв інформації, локальних інформаційних мереж конкретного суб'єкта господарювання осіб, які не мають таких прав доступу.

Ще одним важливим аспектом забезпечення інформаційної безпеки підприємства є застосування відповідних антивірусних технологій і програм, які дозволяють своєчасно ідентифікувати загрози, що можуть призвести до втрати, пошкодження інформації чи несанкціонованого доступу до неї.

Рис. 3.2. Заходи забезпечення інформаційної безпеки на підприємстві

Джерело: складено на основі [5]

Залежно від конкретної ситуації та визначених завдань у сфері інформаційної безпеки підприємства можуть бути рекомендовані до застосування такі методи (рис. 3.3).

Фізичні та юридичні особи – власники відповідної інформації – самостійно здійснюють регламентацію процедур захисту інформаційних ресурсів в процесі взаємодії з іншими суб'єктами.

Рис. 3.3. Комплекс методів забезпечення інформаційної безпеки підприємства

Джерело: складено на основі [31]

Чітка регламентація процесів захисту інформаційних ресурсів на підприємстві дозволяє ідентифікувати права, функції, обов'язки та відповідальність конкретних споживачів інформації у сфері дотримання норм і правил інформаційної безпеки.

Особливе значення в процесі забезпечення безпеки інформації відводиться розвитку інформаційної культури усіх категорій персоналу підприємства. Інформаційна культура справляє вплив на більшість важливих навичок і рис поведінки працівників, пов'язаних із дотриманням морально-етичних норм під час роботи з інформацією з обмеженим доступом, обережним і дбайливим поводженням з усіма елементами інформаційної системи підприємства, зокрема, наявними технічними і програмними засобами. Лояльні працівники з високим рівнем інформаційної культури

менш схильні до здійснення будь-яких навмисних порушень у сфері інформаційної безпеки.

3.3. Пропозиції щодо організації навчання персоналу навичкам роботи з інформаційною системою управління

Отже, формування та вдосконалення ефективної системи професійного навчання працівників навичкам роботи з інформаційною системою є невід'ємною складовою стратегічного розвитку організації та досягнення основних цілей діяльності.

У сучасних умовах забезпечення безперервного навчання для всіх категорій персоналу вітчизняних підприємств, мотивованість працівників до розвитку та продуктивної праці стають вагомим факторами інтенсифікації виробництва, підвищення якості продукції та отримання високих економічних результатів.

Бізнес-процес управління професійним навчанням персоналу навичкам роботи з інформаційною системою управління (ІСУ) повинен включати ряд етапів (рис. 3.4).

Слід відмітити, що особливо актуальною для вітчизняних підприємств є розробка дієвих механізмів оцінки ефективності системи навчання та професійної підготовки персоналу.

Система стимулювання персоналу, як морального, так і матеріального, повинна бути спрямована не тільки на виконання планів, але і на активну участь у процесах удосконалення.

Сучасні вимоги до компетенції персоналу повинні базуватися на аналізі існуючих та очікуваних потреб організації порівняно з наявною компетенцією персоналу. На основі проведеного аналізу створюються перспективні плани підготовки і розвитку кадрів.

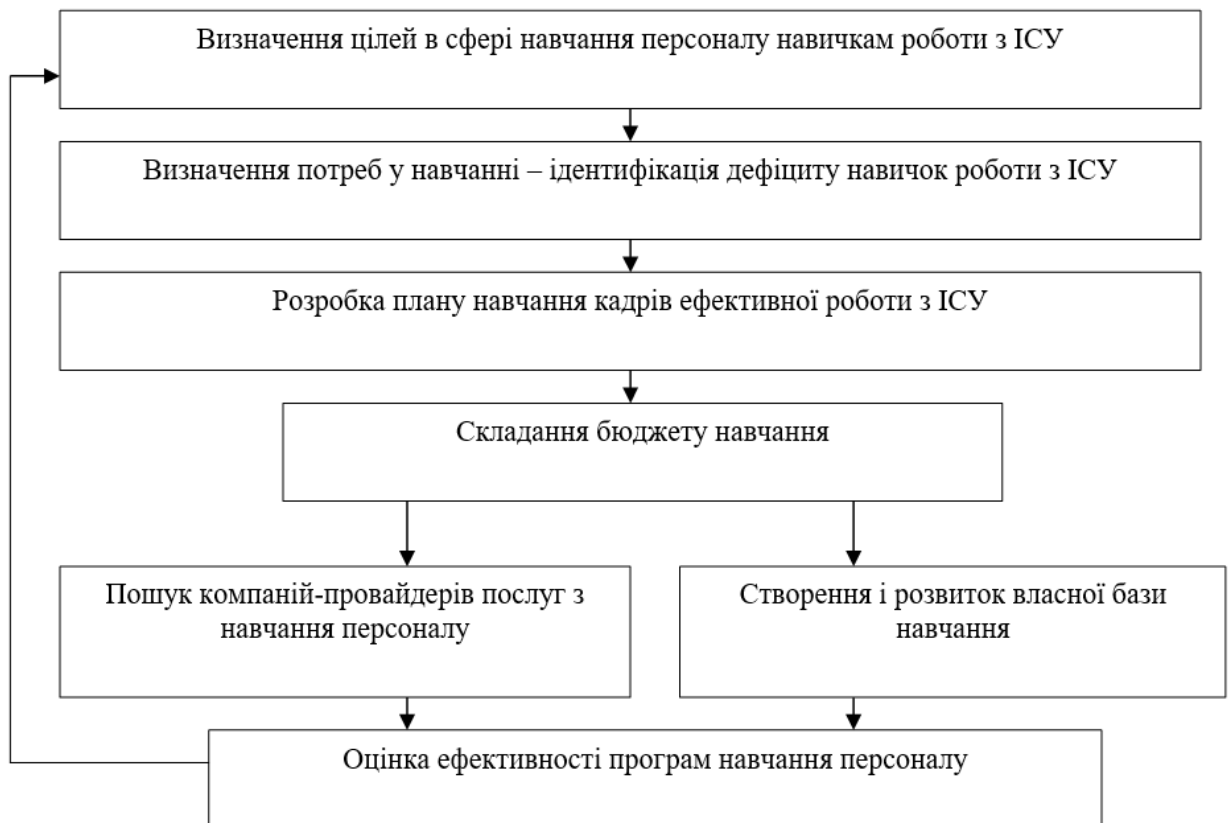

Рис. 3.4. Бізнес-процес управління професійним навчанням персоналу навичкам роботи з інформаційною системою

Джерело: складено на основі [40]

Особливої уваги потребує принцип розвитку партнерства, відповідно до якого діяльність організації лише тоді буде ефективною, коли вона встановлює взаємовигідні зв'язки з партнерами, що ґрунтуються на довірі, обміні знаннями та доцільній інтеграції.

Результати оцінки ефективності навчання й досягнень співробітника в сфері професійного розвитку повинні бути основою для забезпечення його подальшого кар'єрного росту й формування кадрового резерву на підприємстві, а також безпосередньо відбиватися на розмірі заробітної плати працівника.

Саме завдяки цьому такі працівники будуть зацікавлені у подальшій ефективній праці на даному підприємстві, надалі підвищуватимуть власний професійно-кваліфікаційний рівень.

Завдяки системі професійного навчання, яка матиме тісний взаємозв'язок із можливостями зростання оплати праці і кар'єрного росту, можливо вирішити завдання як формування більш ефективної інформаційної системи управління, так і її своєчасної адаптації до зміни внутрішніх і зовнішніх умов діяльності підприємства.

Таким чином, напрями удосконалення менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємства включають: запровадження стратегічного підходу до управління інформацією; реалізацію сучасних технологічних рішень, спрямованих на підвищення якості інформаційного забезпечення; організацію контролю за дотриманням інформаційної безпеки; фінансування оновлення засобів інформаційного забезпечення; оптимізацію інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.

Процес поліпшення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підприємства нерозривно пов'язаний з такими аспектами, як активність, безперервність, висока технічна оснащеність, законність та компетентність дій.

Питання забезпечення захисту інформації від внутрішніх та зовнішніх загроз, формування на підприємствах дієвої системи інформаційної безпеки в умовах прискорення процесів обміну інформацією, розвитку інформаційно-комунікативних технологій набувають особливої актуальності.

Організація навчання працівників з питань функціонування інформаційної системи підприємства та використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій дозволяє підвищити ефективність використання інформаційних ресурсів суб'єкта господарювання, а отже, його фінансово-господарської діяльності та конкурентоспроможності на ринку в цілому.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного аналізу теоретико-методичних засад та прикладних аспектів адміністративного менеджменту інформаційного забезпечення діяльності ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» було зроблено наступні висновки.

Констатовано, що в умовах цифровізації економіки і всіх сфер життя суспільства, стрімкого розвитку і поширення сучасних інформаційно-комунікативних технологій зростає роль інформації та інформаційного забезпечення діяльності підприємств будь-яких форми власності, розмірів, галузевої приналежності.

Інформація являє собою дані або відомості, які можливо зберегти на матеріальних носіях або в електронному вигляді. Вона виступає одним із пріоритетних ресурсів, від якого залежить ефективність діяльності суб'єкта господарювання. Успішна підприємницька діяльність передбачає наявність своєчасної і достатньої інформації про стан усіх процесів, які підлягають контролю з боку керівництва, швидкості її відображення у різноманітній внутрішній документації.

До основних складових інформаційного забезпечення діяльності підприємств за сучасних умов належать інформаційні ресурси, людські ресурси, технічні засоби та програмне забезпечення. На ефективність функціонування механізму управління інформаційними ресурсами підприємства здійснюють вплив значна кількість внутрішніх та зовнішніх факторів: технологічних, економічних, правових, організаційних, кадрових, психологічних тощо. До складу ресурсів інформаційного менеджменту підприємств належать інформаційні, інтелектуальні та технічні.

Розвиток інформаційно-комунікативних технологій забезпечує як значну кількість переваг, пов'язаних з прискоренням процесів інформаційного обміну, так і обумовлює необхідність пошуку дієвих шляхів захисту інформації та протидії інформаційним ризикам.

Інформаційна система підприємства функціонує та забезпечує прийняття управлінських рішень на трьох рівнях: операційному, тактичному і стратегічному. В процесі прийняття управлінських рішень їх якість, ефективність та своєчасність значною мірою залежить від рівня інформаційного забезпечення.

ПП «АЛЬФА-ЗЕМЛЕПРОЕКТ» - суб'єкт середнього підприємництва, основною метою якого є здійснення геодезії, надання широкого спектру геодезичних послуг на території Кіровоградської та Черкаської областей. Приватне підприємство працює на ринку близько 20 років. Збільшення розміру балансу досліджуваного підприємства дозволяє стверджувати про підвищення ефективності господарської діяльності, про що свідчить збільшення обсягів операційної діяльності. Зростання готівки та її еквівалентів підтверджує висновок про підвищення ефективності господарської діяльності за період дослідження.

Стосовно інформаційного забезпечення діяльності підприємства було відзначено, що якість прийняття управлінських рішень та управління інформаційними потоками, на думку працівників, є на рівні середньому та вище середнього. Інформація, необхідна працівникам для виконання своєї роботи, переважно є в наявності, а також персоналу відомі джерела, до яких необхідно звертатися за тією чи іншою інформацією. Працівники підприємства відмітили високий рівень своєї зацікавленості щодо подальшого вдосконалення навичок використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій, а також інформаційні потреби в інших галузях знань.

До ключових напрямів удосконалення менеджменту інформаційного забезпечення діяльності підприємства віднесено такі: стратегічний підхід до управління інформацією; впровадження сучасних технологічних рішень, спрямованих на підвищення якості інформаційного забезпечення; здійснення контролю за дотриманням інформаційної безпеки; пошук джерел фінансування оновлення технічних і програмних засобів інформаційного

забезпечення; поліпшення процесу інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.

Констатовано, що процес удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підприємства нерозривно пов'язаний з такими аспектами, як активність, безперервність, висока технічна оснащеність, законність та компетентність дій.

У даний час питання забезпечення захисту інформації від внутрішніх та зовнішніх загроз, формування на підприємствах дієвої системи інформаційної безпеки в умовах прискорення процесів обміну інформацією, розвитку інформаційно-комунікативних технологій набувають особливої актуальності та потребують запровадження дієвих заходів щодо їх вирішення. З цією метою запропоновано застосування відповідних методів забезпечення інформаційної безпеки (у тому числі, забезпечення ідентифікації та авторизації, використання антивірусних програм тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Битий А.В. Формування стратегії інформатизації та забезпечення ефективності управління інформаційним потенціалом підприємства. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2019. №4. С. 193-199.
2. Бондар Д.С., Пащенко О.П. Інформаційний менеджмент як основа управлінської діяльності. Підприємницька модель економіки та управління розвитком підприємства: тези II Міжнародної науково-практичної конференції (6-8 листопада 2019 р.). Житомир, 2019. С. 55-58.
3. Буряк В.В. Механізм управління інформаційними ресурсами промислових підприємств: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01; Хмельницький національний університет. Хмельницький, 2006. 20 с.
4. Виноградова О.В., Кондрашов О.А. Методика внутрішнього контролю процесу прийняття управлінських рішень на підприємстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 15(5). С. 60-64.
5. Волот О.І., Колоток В.О. Інформаційне забезпечення інформаційної безпеки підприємств малого бізнесу в умовах ринкових відносин. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. №9. С. 50-57.
6. Герасименко В.М. Система інформаційного забезпечення менеджменту харчового підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. №67. С. 173-178.
7. Гізун А.І., Волянська В.В., Риндюк В.О., Гнатюк С.О. Основні параметри для ідентифікації порушника інформаційної безпеки. *Захист інформації*. 2013. т. 15, № 1. С. 66-74.
8. Гнилянська Л.Й. Особливості інформаційного менеджменту на підприємстві в умовах зовнішньоекономічної діяльності. Сучасні проблеми економіки і менеджменту: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 10-12 листопада 2011 року). Національний університет «Львівська політехніка», Інститут економіки і менеджменту, Інститут

післядипломної освіти. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. С. 159-160.

9. Гудзь О.Є. Організаційно-інформаційне забезпечення управління розвитком підприємства в умовах становлення цифрової економіки. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. №4. С. 4-13.

10. Гудзь О.Є., Шмалій Л.В. Механізм інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2019. Вип. 40. С. 61-68.

11. Давидова І.О. Інформаційне забезпечення управлінських рішень у системі інформаційного менеджменту. *Вісник Харківської державної академії культури. Серія: Соціальні комунікації*. 2015. Вип. 46. С. 16-25.

12. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 05.07.1994 р. №80/94-ВР (зі змінами та доповненнями). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 25.11.2020).

13. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. №2657-XII (зі змінами та доповненнями). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 25.11.2020).

14. Івченко Є.А. Інформаційне забезпечення ухвалення стратегічних рішень у маркетинговій діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. №2. URL: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_2_74. (дата звернення: 02.12.2020).

15. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С. Засади управління інформаційним забезпеченням комерціалізації інноваційної продукції підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. Вип. 30. С. 81-86.

16. Коренюк П.І., Усикова О.М. Аналіз інформаційного забезпечення фінансового контролю для приватних підприємств та шляхи його удосконалення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2020. Вип. 41. С. 26-31.

17. Король В. Особливості інформаційного забезпечення системи економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2019. №2. С. 114-128.

18. Костирко А.Г., Олійник Т.Г., Костирко П.Д. Організація раціональної системи інформаційного забезпечення управління підприємством. *Modern economics*. 2019. №18. С. 74-78.

19. Кузнецова І.О., Сокурєнко І.А. Технологія прийняття управлінських рішень. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2019. №5. С. 169-188.

20. Кулєша К.В., Андрушкевич З.М. Удосконалення інформаційного забезпечення логістичних потоків на підприємстві. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. №2. С. 91-95.

21. Літвінова І.М. Стратегічний контролінг як елемент системи інформаційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства. *Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 12. С. 82-85.

22. Маковій В.В. Конструктивні атрибути інформаційних потоків телекомунікаційних підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. №2 (20). С. 83-88.

23. Макурін А.А. Формування інформації на підприємстві для прийняття управлінських рішень. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2017. Вип. 26(2). С. 125-127.

24. Маркіна І.А., Гарічев Ю.М. Інформаційна безпека підприємства та організаційні заходи її забезпечення. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Т. 4, №4. С. 209-215.

25. Маркіна І.А., Дячков Д.В. Організаційні засади створення віртуальної платформи «забезпечення інформаційної безпеки підприємств

агропродовольчої сфери» на засадах інтелектуального краудсорсингу. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2019. Вип. 202. С. 450-461.

26. Мельник І.М. Формування інформаційного забезпечення аналітичних процедур щодо оцінки ефективності діяльності лісогосподарських підприємств. *Ефективна економіка*. 2018. №12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_12_90. (дата звернення: 02.12.2020).

27. Нестеренко С.А., Мартинова Л.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління ризиками господарської діяльності підприємств зернопродуктового під комплексу. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2018. №1. С. 253-262.

28. Ніколаєв І.В., Вишневська В.А., Жовновач Р.І. Підходи до розробки інформаційно-аналітичної системи для прийняття управлінських рішень на підприємстві. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2019. Вип. 2. С. 159-168.

29. Новикова І.В. Інформаційне забезпечення діяльності підприємств телекомунікацій з метою підвищення їх конкурентоспроможності та активізації інвестиційної політики підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. №3. С. 32-35.

30. Обиденнова Т.С., Гусаров О.О., Антипцева О.Ю. Методи прийняття управлінських рішень в умовах розроблення, впровадження та функціонування системи менеджменту інформаційної безпеки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 2(1). С. 153-157.

31. Олійник О.В. Методологічні засади забезпечення системи інформаційної безпеки та її складової – захисту інформаційних ресурсів. *Право і безпека*. 2014. №1. С. 103-109.

32. Пилипенко А.І. Класифікація статистичних та математичних методів аналізу даних у процесі прийняття управлінських рішень. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2018. №2. С. 106-114.

33. Пилипів Н.І., Мотиль В.М. Організація управлінського обліку у формуванні інформаційної бази забезпечення розвитку підприємств. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2017. Вип. 13(1). С. 146-156.
34. Савченко О.Р. Інформаційне забезпечення системи менеджменту організації. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Економіка*. 2013. Вип. 21. С. 86-89.
35. Світлична В.Ю., Вершиніна Д.М. Організаційні аспекти реалізації інформаційно-аналітичного забезпечення безпекоорієнтованого управління підприємствами. *Комунальне господарство міст. Серія: Економічні науки*. 2019. Т. 7, Вип. 153. С. 31-36.
36. Скочиляс С.М. Аналітичне забезпечення як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 25(2). С. 123-127.
37. Спрінсян В.Г., Бірюкова Т.Л. Ресурси та технології інформаційного менеджменту: навчальний посібник. Одеса: ОНПУ, 2012. 248 с.
38. Срипник О.А. Управління інформаційними потоками документообігу в системі інформаційного забезпечення менеджменту підприємства. *Моделювання регіональної економіки*. 2012. №1. С. 233-240.
39. Степанюк О.С. Сучасна система інформаційного забезпечення управління оборотними активами підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. №3. С. 172-179.
40. Ткачук О.В. Професійний розвиток трудового потенціалу як фактор удосконалення системи якості діяльності підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.07; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2010. 214 с.
41. Чумак О.В., Мельничук М.О. Концепція інформаційного забезпечення управління соціальним капіталом підприємства в умовах сталого розвитку. *Інноваційна економіка*. 2019. №3-4. С. 86-92.
42. Шмалій Л.В. Формування та оцінка ланцюгів інформаційно-комунікаційного забезпечення економічної безпеки підприємств зв'язку.

Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 29. С. 170-175.